

GRÄNSHINDERRÅDETS ÅRSRAPPORT

MED KOMMENTARER FRÅN DE NORDISKA REGERINGARNA

2022

KÖPENHAMN 14 MARS 2023

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Förord	6
Vision 2030	7
Norden i siffror med siffror	9
De nordiska statsministrarnas deklaration	10
Gränshinderrådet	12
Uppdrag och mandat	13
Organisering av Gränshinderrådets arbete	16
Gränshinderrådets medlemmar	19
Särskilda insatser under coronakrisen	20
Gränshinderarbetet	22
Gränshinderrådets prioriterade gränshinder	25
Hinder på arbetsmarknadsområdet	28
Hinder på utbildningsområdet	31
Hinder på social- och hälsoområdet	33
Hinder på skatteområdet	40
Hinder på näringslivsområdet	50
Övriga gränshinder	55
Avklarade gränshinder 2014–2022	61
Temaområden	66
Det förebyggande arbetet	75
Informationsarbetet	76
Samarbetet med Nordiska rådets Gränshindergrupp	82
Bilaga	84

Källor: Norden i siffror med siffror	85
Mandat för Gränshinderrådet 2022–2024	87

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version: <https://pub.norden.org/politiknord2023-701>

Sammanfattning

Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt men oberoende organ, som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja den fria rörligheten inom Norden för såväl enskilda som företag.

Gränshinderrådets främsta uppgift är att vara pådrivare gentemot de nationella politiska och administrativa systemen i syfte att skapa förutsättningar för en integrerad region där invånare enkelt kan arbeta, flytta, studera och starta företag över gränserna.

Gränshinderrådet arbetar med att *lösa gränshinder* mellan de nordiska länderna, *förebygga uppkomsten av nya gränshinder* samt *öka och effektivisera informationsinsatserna*. Arbetet är avgörande för att vi ska uppnå de nordiska statministrarnas Vision 2030 – att Norden ska bli världens mest integrerade och hållbara region år 2030.

De senaste tre åren har Gränshinderrådets arbete starkt präglats av coronakrisen och de problem som, till följd av inreserestriktioner och nationella beslut, drabbade nordbor i deras gränsöverskridande vardag. Gränshinderrådet och informationstjänsterna i Norden hade en central roll i att inrapportera störningar som uppstått i den fria rörligheten till följd av inreserestriktioner och nationella beslut. Under krisen blev det tydligt att Gränshinderrådet hade en betydande roll i arbetet med att värna mobiliteten mellan de nordiska länderna.

I samband med att Gränshinderrådet den 1 januari 2022 fick sitt nya mandat för de kommande tre åren förtydligade samarbetsministrarna bland annat vilken roll Gränshinderrådet har i kristider. Gränshinderrådet ska, i samarbete med nordiska och gränsregionala nätverk, med kort varsel samla information och uppmärksamma regeringarna på mobilitetsproblem som uppstår i kristider, samt föreslå lösningar och stå till förfogande med sin kunskap när så efterfrågas.

Redan några månader in i 2022 fick Gränshinderrådet tillfälle att handla enligt sitt nya mandat. I mars föreslog Sveriges regering ett återinförande av transportörsansvar för ID-kontroller i Öresundsregionen med anledning av bland annat fara för den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina. Kort därefter skickade Gränshinderrådet ett brev till ansvariga ministrar samt besvarade snabbremissen med två uppmaningar; att inte återinföra ID-kontroller samt att ha dialog med gränsregionala aktörer och övriga länder som kan bli berörda. Detta brev följdes upp med ännu ett brev i november när det stod klart att även Sveriges nya regering ämnar utreda ID-kontroller och stärka gränskontroller i gränsregionerna.

Trots fortsatt fokus på coronarelaterade störningar i början av året 2022 och bevakningen av den grundläggande fria rörligheten i Norden har även arbetet med ordinarie gränshinder och temaområden prioriterats. Under perioden har Gränshinderrådet aktivt arbetat med 33 gränshinder och av dessa har fem avklarats under året.

Gränshinderrådet har även arbetat mer fokuserat med fyra temaområden som särskilt är kopplade till större utmaningar för mobilitet och integration i Norden: *Skatterelaterade gränshinder, Branschreglerade yrkeskvalifikationer, Digitalisering och Folkbokföringssamarbete*. Gränshinderrådet och sekretariatet har under året utarbetat en metod för att följa upp samt mäta resultaten inom respektive temaområden.

Lösta gränshinder mellan de nordiska länderna

- Under 2022 har fem av de prioriterade gränshindren avklarats, varav fyra har lösts och ett gränshinder har Gränshinderrådet beslutat att avskriva såsom olösbar.
- Gränshinderrådet har arbetat med fyra temaområden med koppling till mobilitet: *Skatterelaterade gränshinder, Erkännande av yrkeskvalifikationer, Digitalisering och Folkbokföringssamarbete*.
- Fram till januari 2022 hade det inrapporterats 121 coronarelaterade störningar i den fria rörligheten. Dessa försvann snabbt efter att inrese restriktioner och nationella åtgärder upphävdes. Det finns dock fortfarande följd effekter.

Förebygga uppkomsten av nya gränshinder

- Alla fackministerråd ska arbeta förebyggande inom sina områden och så långt det är möjligt säkra att EU-lagstiftning genomförs likartat i Norden.
- Länderna ska sträva efter att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.
- Även Gränshinderrådet och informationstjänsterna arbetar förebyggande. Detta görs bland annat genom den omfattande informationsverksamhet som informationstjänsterna bedriver.

Öka och effektivisera informationsinsatserna

Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna Grensetjänsten Norge-Sverige, Øresunddirekt och Gränsetjänsten Sverige-Finland-Norge är Gränshinderrådets strategiska frontlinje i kontakten med invånare och företag i Norden och bidrar till det medborgarnära arbetet att uppnå Vision 2030.

Samarbetet med informationstjänsterna är avgörande även för de mobilitets- och integrationsfrämjande insatserna som genomförs på regional, nationell och nordisk nivå.

Förord

Fra en krise til en annen

De foregående to årene har vært sterkt preget av krisehåndtering og utfordringer for det offisielle nordiske samarbeidet, men fremfor alt har det vært en ekstrem utfordring for våre integrerte nordboere med arbeid, bedrifter og familie i ulike nordiske land. Som formidleren min Bertel Haarder uttrykket det var 2020 ett "annus horribilis med håb", noe man også kan si om 2021. Vi gikk derfor inn i 2022 med en viss selvtillit, når koronarestriksjoner og nasjonale retningslinjer sakte, men sikkert begynte å avta, vendte også livet tilbake til det normale.

Vi gikk også inn i 2022 med et fornyet og styrket mandat fra de nordiske samarbeidsministrene. Grensehinderrådet og informasjonstjenestene våre viste under pandemien en handlekraft som gjorde inntrykk, og i følge mandatet skal Grensehinderrådet på kort varsel blant annet gjøre regjeringene oppmerksomme på mobilitetsproblem som oppstår i krisetider.

Snart var en ny krise over oss igjen da Russland invaderte Ukraina og rystet oss til kjernen. Den nye geopolitiske situasjonen påvirket derfor også arbeidet og fokuset vårt i 2022. Hvorfor, kan man spørre seg? Rett og slett fordi flere interesser kolliderer når man vil beskytte befolkningen sin, beskytte offentlig orden og indre sikkerhet, akkurat som under koronakrisen. Grensehinderrådet har derfor satt mye fokus på at grunnleggende fri bevegelse mellom våre nordiske land ikke skal bli nedprioritert til fordel for ID- og grensekontroller i grenseregionene.

Norden skal bli verdens mest integrerte og bærekraftige region innen 2030 ifølge visjonen statsministrene vedtok 2019. Arbeidet vårt med å fjerne grensehinder i Norden og skape forutsetninger for økt mobilitet handler i grunnen om å skape et åpnere Norden. Det skal være enkelt å flytte, pendle, studere og å være næringsdrivende over landegrensene i Norden.

Grensehinderrådet kan ikke løse grensehinder og mobilitetsproblemer alene, vi er en del av et større maskineri hvor landene har det største ansvaret. Vi er den ubehagelige kollegaen som prikker ministrene våre på skuldrene og stiller krav. Vi er nordboernes og bedriftenes ombud, og det hviler et stort ansvar på oss. Derfor har vi i løpet av året også jobbet spesielt med store mobilitetsutfordringer knyttet til digitalisering, bransjeregulerte yrkeskvalifikasjoner, folkeregistrering og den nordiske skatteavtalen. I noen tilfeller har vi bare begynt å skrape i overflaten, i andre har vi kommet lengre. Uansett hvor langt vi kommer vil vi fortsette til vi har gjort alt vi kan, hvis vi kan løse problemer i disse områdene vil det komme oss alle til gode – våre land, våre bedrifter og våre innbyggere.

Vibeke Hammer Madsen

Leder, Grensehinderrådet 2022

Vision 2030

Den 19 juni 2019 enades de nordiska samarbetsministrarna om en ny vision för Nordiska ministerrådet och den 20 augusti 2019 antogs visionen av statsministrarna.

Vision 2030 innebär att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. För att förverkliga visionen prioriteras tre strategiområden inom Nordiska ministerrådets arbete: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

[Läs Vision 2030 här.](#)

En handlingsplan beskriver hur Nordiska ministerrådet ska arbeta för att uppnå visionens mål genom en rad initiativ och kopplat till de strategiska prioriteringarna finns 12 mål. De strategiska prioriteringarna och de tolv målen är styrande för all verksamhet i Nordiska ministerrådet under åren 2021 - 2024. Handlingsplanen är uppdelad i 12 delar, kopplade till de 12 målen.

Gränshinderrådets arbete är kopplat till flera av dessa mål men framförallt till **Mål 6**, **Mål 7** och **Mål 8**.

Mål 6: stödja kunskap och innovation och göra det lättare för företag i hela Norden att till fullo utnyttja de utvecklingsmöjligheter som den gröna, tekniska och digitala omställningen och den växande bioekonomin skapar.

Mål 7: utveckla färdigheter och välfungerande arbetsmarknader som matchar kraven som den gröna omställningen och den digitala utvecklingen ställer och som stödjer den fria rörligheten i Norden.

Mål 8: dra nytta av digitalisering och utbildning för att binda de nordiska länderna ännu närmare varandra.

Fram till 2024 ska Nordiska ministerrådet också stärka sin samverkan med civilsamhället i Norden samt integrera tre särskilda tvärgående perspektiv i all verksamhet i Nordiska ministerrådet:

- Hållbar utveckling
- Jämställdhet
- Ett barnrätts- och ungdomsperspektiv

En annan central målsättning i handlingsplanen är att det tvärsektoriella samarbetet inom Nordiska ministerrådet ska öka. På det här sättet vill man förbättra samarbetets kvalitet och göra det mer effektivt.

[Läs handlingsplanen för Vision 2030 här.](#)

Norden i siffror med siffror

27,8 miljoner
invånare (2022)

1,4 miljoner
företag (2020)

13 miljoner
arbetstagare
(2021)

45 000 pendlar
över en nordisk
gräns

1561 miljarder
EUR i BNP
(2021)

18:e största
ekonomin i
världen, PPP
(2022)

7:e största
ekonomin i
Europa, PPP
(2022)

252 000 bor i
ett annat
nordiskt land
(2021)

Världens näst
högsta grad av
frihet (2022)

Världens mest
demokratiska
stat (2021)

Världens
lyckligaste
befolkning
(2022)

34 000 flyttade
2021 till ett
annat nordiskt
land

[Gå till källor](#)

De nordiska statsministrarnas deklARATION

Vid Nordiska rådets 65:e session den 29 oktober 2013 antog de nordiska statsministrarnas en deklARATION med anledning av en ny strategi och handlingsplan för att avlägsna gränshinder i Norden.

För att ytterligare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklade man det som tidigare var Gränshinderforum till ett Gränshinderråd. DeklARATIONen var startpunkten för det Gränshinderråd vi har idag.

Norden som föregångare för gränslöst samarbete i syfte att skapa jobb och tillväxt

Vi, statsministrar från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, lagmanden från Färöarna, landsstyreformanden i Grönland samt lantrådet på Åland, är eniga om att arbetet med att bekämpa gränshinder i syfte att skapa jobb och tillväxt i Norden, är en av det nordiska samarbetets viktigaste utmaningar. Detta gäller inte minst vårt gemensamma behov av att hjälpa unga människor in på arbetsmarknaden.

Genom att skapa optimala förutsättningar för individer och företag att verka över gränserna i Norden stärker vi regionens globala konkurrenskraft.

En starkt prioriterad insats är därför arbetet med att aktivt avlägsna gränshinder. Gränshinder kostar, hämmar utveckling och tillväxt och ger färre valmöjligheter för den enskilde.

Gränshinderforum, som tillsattes av de nordiska statsministrarna år 2007, har på ett värdefullt sätt arbetat för att minska gränshinder i Norden.

För att ytterligare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklar vi nu organisationen till ett Gränshinderråd med en ny strategi- och handlingsplan, som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

Detta innebär att:

- arbetet kommer att kopplas tätare till den politiska ledningen i Nordiska ministerrådet genom att ordförandelandet i Nordiska ministerrådet också kommer att vara ordförande i Gränshinderrådet.
- Nordiska ministerrådets generalsekreterare får en starkare roll i gränshinderarbetet för ministerrådet.
- Gränshinderrådets nationella representanter får ett tydligt uppdrag att samarbeta med de aktörer som kan bidra till att få gränshinder lösta för individer och företag i Norden. Detta samarbete omfattar bl.a. ländernas departement och myndigheter, parlamentariker och de gränsregionala

informationstjänsterna.

Den nya formen för nordiskt gränshindersarbete kommer att bidra till ett effektivare arbete för att riva gränshinder och öka rörligheten i Norden.

För att uppnå detta bör vi ha som mål:

- att verka för en öppen och välfungerande gemensam arbetsmarknad.
- att skapa bästa möjliga förutsättningar för nordiska företag att verka över gränserna i Norden.
- att så långt det är möjligt säkra ett likartat genomförande av EU-rättslig lagstiftning i Norden genom en löpande dialog mellan de nordiska länderna.
- att verka för att länderna samråder, när så behövs, när nya eller ändrade lagar och regler införs i syfte att undvika att nya gränshinder uppstår.

Gränshinderrådet

Bakgrund

Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt och oberoende organ, som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja den fria rörligheten inom Norden för såväl enskilda som företag.

Gränshinderrådet upprättades 2014 av samlingsministrarna, på initiativ av de nordiska statsministrarna. Gränshinderrådet ska understödja Vision 2030 om att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region.

De senaste årens kriser har påverkat mobiliteten och särskilt medfört utmaningar för de människor som bor i gränsregioner. I samband med att samlingsministrarna gav Gränshinderrådet ett nytt mandat för åren 2022 – 2024 tilldelades rådet en roll att på kort varsel samla information och uppmärksamma regeringarna på mobilitetsproblem som uppstår i kristider samt föreslå lösningar och stå till förfogande med sin kunskap när så efterfrågas.

[Läs mandatet här.](#)

Roll

Att säkerställa att det finns gynnsamma förutsättningar för rörlighet och handel i Norden är en högt prioriterad fråga i det nordiska samarbetet och en viktig del i arbetet med att nå visionen om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

Gränshinderrådet bevakar privatpersoners och näringslivets intressen i frågor som hämmar mobilitet och tillväxt i Norden. Gränshinderrådet främsta uppgift är att vara pådrivare gentemot de nationella politiska och administrativa systemen i syfte att skapa förutsättningar för en integrerad region där invånare enkelt kan arbeta, flytta, studera och starta företag över gränserna.

Gränshinderrådet arbetar med att *lösa gränshinder* mellan de nordiska länderna, *förebygga uppkomsten av nya gränshinder* samt *öka och effektivisera informationsinsatserna* till invånare och företag i Norden.

De nationella medlemmarna

Gränshinderrådet har åtta nationella medlemmar, från de fem nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är en unik sammansättning av individer med bakgrund i nordisk politik, statsförvaltning eller näringsliv.

Utöver de nationella medlemmarna är Nordiska ministerrådets Generalsekreterare medlem i rådet. Nordiska rådets Gränshindergrupp har också en representant i rådet.

Uppdrag

Gränshinderrådet har i ett särskilt mandat från de nordiska samarbetsministrarna fått i uppdrag för att främja mobilitet, fri rörlighet och tillväxt i Norden genom att:

1. Bryta ner existerande gränshinder
2. Förebygga så att nya gränshinder inte uppstår
3. Öka och effektivisera informationsinsatserna

Övergripande delas dessa huvuduppgifter in i åtta punkter som utgör kärnan i Gränshinderrådets arbete:

1. Att bidra till Vision 2030 och särskilt föra upp gränshinder och nordisk mobilitet på den nordiska dagordningen för att bidra till ett mer integrerat Norden.
2. Att avklara fem till åtta gränshinder per år och sträva efter att prioriterade gränshinder avklaras inom fem år och vid behov, utanför den ordinarie gränshinderprocessen, ad-hoc prioritera gränshinder eller andra problem som påverkar integration mellan de nordiska länderna.¹
3. Att, tillsammans med ansvariga sektorer på Nordiska ministerrådet och som led i att främja nordisk integration och mobilitet, arbeta med övergripande frågor som utgör gemensamma gränshinderproblem i Norden.
4. Att genom tvärsektoriellt samarbete med sektorerna i Nordiska ministerrådet avklara gränshinder som är kopplade till en specifik sektor
5. Att minst en gång per år lyfta och ha dialog om gränshinderarbetet med MR-SAM och vid behov även med andra relevanta ministerråd och tjänstemän (MR/ÄK); därutöver utgör Generalsekreteraren en länk till ministerråden.
6. Att initiera nödvändiga relevanta redogörelser och analyser och bidra till lösningsorienterade seminarier som kan stödja arbetet med att undanröja och förebygga gränshinder i Norden.
7. Att stärka och utveckla samarbetet med informationstjänsterna² som har en central roll i gränshinderarbetet angående identifiering av gränshinder och mobilitetsfrämjande informationsinsatser.
8. Att i kristider bidra till ett bättre kunskapsunderlag för en mer effektiv nordisk samordning rörande mobilitetsproblem genom att uppmärksamma nationella regeringar och relevanta ministerråd samt sektorer om problem som uppstår i Norden och inte minst i gränsregionerna, samt stå till förfogande med sin kunskap och sitt nätverk.

1. Gränshindrets komplexitet spelar en avgörande roll för hur snabbt ett gränshinder kan lösas. Ett gränshinderavskrivs om det konstateras att hindret inte kan lösas. Efter det arbetar Gränshinderrådet normalt inte vidare med det berörda gränshindret men om politisk vilja finns kan hindret åter prioriteras.

2. Info Norden, Grensetjänsten Norge–Sverige, Øresunddirekt, Nordkalottens Gränstjänst/Grensetjeneste.

De nationella medlemmarna ska årligen bidra till att avklara 5–8 gränshinder. Utöver det kvantitativa målet har Gränshinderrådet numera även kvalitativa mål i syfte att lösa ärenden med störst inverkan på nordisk mobilitet och rådet följer därför upp olika temaområden.

Eftersom det nordiska samarbetet är ett mellanstatligt samarbete åligger det största ansvaret regeringarna, departement och ministerier, nationella parlament, myndigheter och andra nationella aktörer att bidra till att gränshinder blir avklarade. Vidare sker gränshinderarbetet i tätt samarbete med aktörer såsom Nordiska rådets Gränshindergrupp, informationstjänster, gränskommittéer, arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer.

Länderna har också en särskild roll genom att bistå med juridisk och annan expertis vid behov och varje land har en eller flera kontaktpersoner på departementen som hjälper den nationella medlemmen med det nödvändiga i arbetet med att identifiera, utreda och hitta lösningar på gränshinder. Länderna ansvarar även bland annat för att utreda och kvalitetssäkra gränshinder som inrapporterats i den nordiska gränshinderdatabasen, både i inrapporteringsfasen och i samband med uppdatering av den. Som en del av arbetet med visionen bör länderna eftersträva att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.

De nationella medlemmarna prioriterar, var och en eller tillsammans, ett antal hinder som de anser behöver lösas för att uppnå visionens mål och för att främja mobiliteten. Gränshinderrådet prioriterar gränshinder som uppkommer inom huvudsakligen arbetsmarknads-, social-, utbildnings-, och näringsområdet och som huvudsakligen utgörs av lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden.

Gränshinderrådet arbetar framförallt med gränshinder som identifieras på gräsrotsnivå, det vill säga gränshinder som identifierats av Info Norden, Grensetjänsten Norge-Sverige, Øresunddirekt och Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge samt gränskommittéer i deras kontakter med nordiska invånare och företag.

De nationella medlemmarna bevakar, driver på och arbetar med sina prioriterade hinder tills hindret blivit löst eller berörd fackminister/berört fackdepartement gett besked om att det inte kan lösas. Resultat kan endast uppnås om det finns politisk vilja att avklara hindren.

Gränshinderrådets ordförande har också möjlighet att delta i olika ministermöten och ämbetsmannakommittémöten för att kunna lyfta upp ärenden som är centrala för nordisk mobilitet.

Möten

Gränshinderrådet avhåller ett årligt kickoffmöte under årets första kvartal. Man utvärderar då föregående års arbete samt planerar och utvecklar årets gränshinderarbete.

Utöver kick-offmötet håller Gränshinderrådet tre - fyra årliga operativa möten där medlemmarna genomgår och avrapporterar vad man uppnått i sitt nationella gränshinderarbete och vilka utmaningar man står inför.

Gränshinderrådet har även ett gemensamt avstämnings- och dialogmöte med samlingsministrarna varje år.

Gränshinderrådet samarbetar även med Nordiska rådets Gränshindergrupp, och deltar på möten med Nordiska rådets parlamentariker cirka 2 gånger per år.

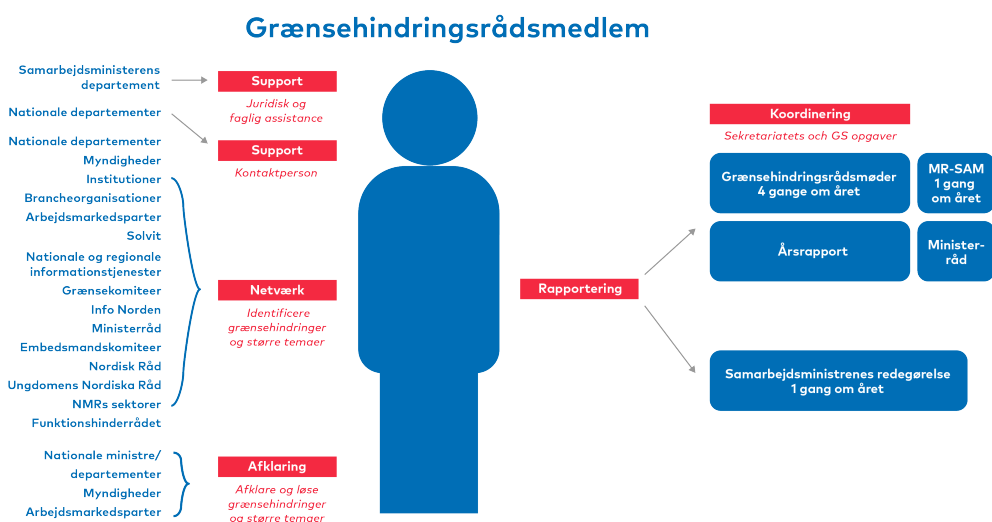
Vissa av Gränshinderrådets medlemmar håller även egna nationella möten där medlemmen träffar sitt nationella nätverk bestående av bland andra departementstjänstemän, myndighetsrepresentanter och informationstjänsterna.

Nationellt arbete och samarbete

Gränshinderrådets medlemmar arbetar främst nationellt genom sina nationella nätverk.

En majoritet av de prioriterade gränshindren prioriteras dock av två eller flera medlemmarna och uppdraget kräver därför även samarbete och gemensamt påverkansarbete i gränshinder och utmaningar som berör flera länder, både mellan medlemmarna men även mellan de nationella förvaltningarna.

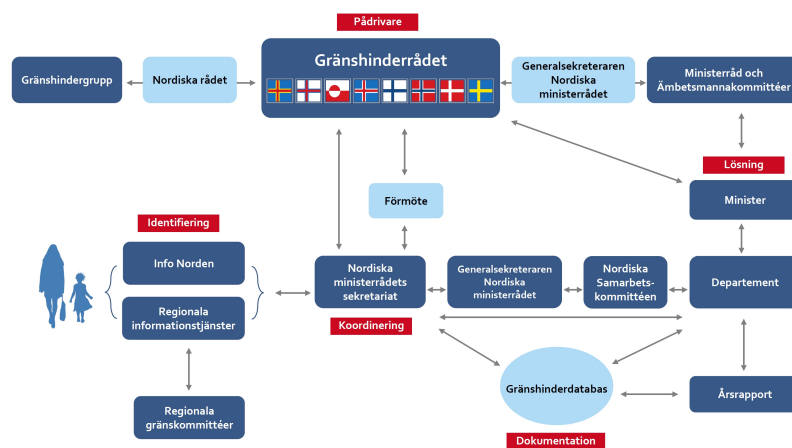
Nedan en illustration över Gränshinderrådets breda nätverk, supportfunktioner och koordineringsfunktioner.

Organisering av Gränshinderrådets arbete

Det är av stor betydelse att Gränshinderrådets arbete, både regionalt och nationellt, kopplas till berört nordiskt ministerråd och till berörda nationella departement och parlament. Detta för att skapa transparens och delaktighet i det nordiska gränshinderarbetet mellan invånarnas och företagens identifierade gränshinder i hela Norden.

Illustrationen ger en schematisk bild av hur Gränshinderrådets arbete är organiserat.

Identifiering

Arbetet med att lösa gränshinder börjar normalt med att potentiella gränshinder identifieras av Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden eller de gränsregionala informationstjänsterna Øresunddirekt, Grensetjänsten Norge-Sverige och Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge. Informationstjänsterna är i daglig kontakt med invånare och företag som söker information om att förflytta sig över gränserna av olika anledningar och det är särskilt i kontakten med dessa som problem identifieras. Informationstjänsterna rapporterar därefter en beskrivning av potentiella gränshinder samt i vissa fall lösningsförslag till Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat.

Dokumentation

Underlagen som inkommit från informationstjänsterna bearbetas och kvalitetssäkras av Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat i samråd med berörda nationella departement. De nationella departementen, som har sakkunniga

på området, har en särskild roll i att kvalitetssäkra de problemställningar som rapporteras in. Gränshindren dokumenteras därefter i den nordiska [Gränshinderdatabasen](#).

För att säkerställa att medlemmarna i Gränshinderrådet har det bästa faktaunderlaget till sitt förfogande när de prioriterar nya gränshinder och arbetar med de fall som redan prioriterats är det viktigt att de beskrivande texterna i Gränshinderdatabasen uppdateras med viss regelbundenhet.

Gränshinderdatabasen är också en viktig källa för information för Nordiska ministerrådets sektorer, informationstjänsterna och nordiska invånare generellt. Därför är en viktig aspekt med den omfattande uppdateringen också att säkerställa att beskrivningar av gränshinder är korrekta och uppdaterade.

Den senaste versionen av varje gränshindertext går alltid att hitta i [Gränshinderdatabasen](#).

Prioritering av gränshinder

För att skapa långsiktighet och struktur i gränshinderarbetet väljer varje medlem i Gränshinderrådet ut relevanta gränshinder som prioriteras i Gränshinderrådets arbete. Urvalet görs utifrån de hinder som är registrerade i Gränshinderdatabasen. Medlemmarna kan välja att prioritera vissa hinder gemensamt. En avgörande aspekt för långsiktigheten i arbetet är att vid byte av nationell medlem tas de tidigare prioriteringarna alltid vidare av den nye medlemmen.

Under vissa omständigheter, t ex om ärendet brådskar eller drabbar många personer, kan det vara möjligt att ad-hoc prioritera gränshinder som ännu inte finns i databasen.

Generalsekreteraren, som är Nordiska ministerrådets representant i Gränshinderrådet, ansvarar för koordineringen av det gränshinderarbete som bedrivs i de berörda ministerråden. Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet koordinerar Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i och genom Nordiska rådet.

Lösning

Gränshinderrådet arbetar i enlighet med det uppdrag rådet har fått av de nordiska statsministrarna och lägger därför stor vikt vid samarbetet och den öppna dialogen med de departement och myndigheter som berörs av gränshindren.

I Gränshinderrådets årsrapport redovisas varje år en statusuppdatering från Gränshinderrådets medlemmar och berörda departement. På så sätt blir gränshinderarbetet transparent och alla kan följa processen kring de prioriterade hindren.

Arbetet pågår tills gränshindret är löst eller till dess att berörda departement eller myndigheter meddelat att gränshindret inte kan lösas. Gränshinderrådet har endast en pådrivande roll och det är enbart beslutsfattare och de nationella myndigheterna

i de nordiska länderna, Färöarna, Grönland och Åland som faktiskt kan lösa gränshinder, genom avtal-, regel- eller praxisändringar i sina respektive länder.

Gränshinderrådet kan däremot verka för att lösa gränshinder som hämmar mobilitet och tillväxt för medborgare och företag i Norden genom att ta fram en tydlig problembeskrivning, förslag till lösning, samt, i den mån det är möjligt, kostnadsanalyser.

Koordinering

Sekretariatet på Nordiska Ministerrådet ansvarar för att koordinera Gränshinderrådets arbete. Sekretariatet koordinerar även Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i sektorerna på Nordiska ministerrådets sekretariat samt koordinerar, tillsammans med Nordiska rådets sekretariat, Gränshindergruppens gränshinderarbete.

Sekretariatet har även en koordinerande roll rörande informationstjänsternas verksamhet, särskilt rörande samarbete mellan informationstjänsterna i syfte att effektivisera gränshinder- och informationsarbetet.

Gränshinderrådets medlemmar

**Max Andersson,
Åland**

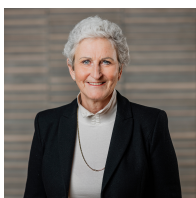
**Sven-Erik
Bucht, Sverige**

**Karen Ellemann,
Generalsekreterare Nordiska
ministerrådet**

**Siv
Friðleifsdóttir,
Island**

**Vibeke Hammer
Madsen, Norge**
Ordförande
2022

**Bertel Haarder,
Nordiska rådet**
(jan–okt 2022)

**Jens Heinrich,
Grönland**

**John
Johannessen,
Färöarna**

**Annette Lind,
Danmark**

**Kjell-Arne
Ottosson,
Nordiska rådet**
(från nov 2022)

**Kimmo Sasi,
Finland**

Särskilda insatser under coronakrisen

Med anledning av de direkta och påtagliga effekterna som stängda gränser och olika nationella restriktioner medförde i gränsregionerna och i Norden under perioden 2020 - 2022 tog Gränshinderrådet i mars 2020 ett initiativ för att kartlägga de problem som uppstod. Sedan den 13 mars 2020 identifierade och rapporterade informationstjänsterna coronarelaterade störningar i den fria rörligheten och andra konsekvenser som uppstod i de nordiska gränsregionerna och i Norden.

Informationstjänsterna hade en unik och strategisk roll i sin dialog med människor och företag under krisen. De var särskilt avgörande i arbetet med att identifiera coronarelaterade störningar och genomförde stora och avgörande informationsinsatser som underlättade vardagen för dem som bodde, arbetade eller verkade i mer än ett nordiskt land.

Sammanställningar av informationstjänsternas rapporter förmedlades regelbundet till de nordiska samarbetsministrarna, Nordiska samarbetskommittén, Nordiska rådet samt andra relevanta aktörer. Fram till och med januari 2022 hade 21 rapporter levererats i vilka 121 coronarelaterade störningar identifierats. Störningarna blev ömsom lösta och blev åter aktiva i takt med att ländernas inreserestriktioner och nationella beslut förändrades under perioden. I takt med att inreserestriktioner och andra nationella beslut avtog under våren 2022 upphörde även störningarna. Dock kvarstår en del utmaningar eftersom arbetsmarknaden har förändrats, särskilt med tanke på att distansarbete har blivit det nya normala för många yrkesgrupper.

Rapporternas syfte var att informera och medvetandegöra beslutsfattare och myndigheter om de särskilda problem coronakrisen skapat för den fria rörligheten i Norden och de konsekvenser som ländernas inreseförbud föranlett. Rapporterna förmedlades vidare till bland andra Gränshinderrådet, Samarbetsministrarna, Nordiska samarbetskommittén samt Nordiska rådet. Rapporterna var också ett bidrag till de diskussioner som fördes i bland annat i Nordiska ministerrådet, Gränshinderrådet och Nordiska Rådet kring förbättringar av det nordiska samarbetet i kristider.

Rapporterna var inte uttömmande, dock gav de en lägesbild och vittnade om hur krisen påverkade livet och vardagen för människor och företag som bor och verkar i gränsregionerna. Vidare var de störningar som lyfts i rapporterna inte att likställa med formella gränshinder då de inte granskades på samma sätt som gränshinder som publiceras i den officiella nordiska gränshinderdatabasen.

Gränshinderrådet identifierade även fyra generella utmaningar under krisen:

- Hur långt sträcker sig arbetsplikten om ett land beslutar att stänga gränsen helt och därmed omöjliggöra för utlandsbosatta pendlare att åka till sina arbeten?

- Det finns ett generellt behov av tydlig information och enhetlig tolkning av regelverk inom de enskilda länderna.
- De nordiska länderna har olika nationella strategier för att minska och hindra smittspridningen.
- Bristen på gränsregional statistik.

I samarbete med informationstjänsterna genomförde Gränshinderrådet fyra digitala enkätundersökningar under krisen. Enkäterna riktade sig i huvudsak till de människor som bor och verkar i gränsregioner där dagpendling är som störst. Det var dock möjligt att specificera även andra landskombinationer, såsom till exempel Danmark–Norge och Åland–Sverige.

I den senaste enkäten, som genomfördes under juli – augusti 2022, var antalet respondenter avsevärt lägre i jämfört med tidigare enkätundersökningar. I juni 2020 responderade 1669 personer, i december 2020 responderade 2 676 personer, i juni 2021 responderade 2 105 personer och i juli/augusti 2022 responderade 279 personer. Den låga svarsfrekvensen i den sista enkäten medför svårigheter att jämföra resultaten mot tidigare enkätundersökningar, samtidigt som det är en tydlig indikation på att det gränsöverskridande livet vid tidpunkten för enkäten återgått till det normala, något som även informationstjänsterna vittnade om.

Genomgående från undersökningarna har varit att respondenterna anser att deras mobilitet blev inskränkt, att det finns ett behov av samordning på nordisk nivå och vikten av att myndigheters information är både uppdaterad och gränsregionalt anpassad.

Mot bakgrund av de rapporter som Gränshinderrådet mottog uppvaktade Gränshinderrådet även ansvariga ministrar med ett antal brev som satte fokus på särskilda utmaningar.

På [Nordiska ministerrådets hemsida](#) finns en samlad överblick över Gränshinderrådets och informationstjänsternas arbete med coronarelaterade störningar, enkätundersökningar och brev.

Gränshinderarbetet

Denna rapport innehåller information om Gränshinderarbetet i stort samt status för de hinder som har prioriterats av Gränshinderrådets medlemmar. I rapporten finns i även kommentarer från de nordiska regeringarna.

Det är viktigt att notera att den status som anges för hinder som inte är avklarade kan ha ändrats sedan rapporten trycktes. Det bör också noteras att de nordiska ländernas regeringar kan göra en annan bedömning av hindret än Gränshinderrådets medlemmar.

Mål och resultat

Gränshinderrådets målsättning under den aktuella rapporteringsperioden var att avklara fem till åtta nordiska gränshinder per år. Gränshinderrådet kan även, utanför den ordinarie gränshinderprocessen, ad-hoc prioritera gränshinder eller andra problem som påverkar integration mellan de nordiska länderna om ett särskilt behov skulle uppstå. Dessutom har Gränshinderrådet kvalitativa mål och har arbetat med fyra temaområden under året. Slutligen ska Gränshinderrådet också arbeta förebyggande samt uppmärksamma regeringarna då mobiliteten mellan de nordiska länderna riskeras.

Resultat

- Under 2022 har fem av de prioriterade gränshindren avklarats, varav fyra har lösts. Ett hinder har avskrivits som olöstbart.
- Gränshinderrådet har arbetat med totalt 33 ordinarie gränshinder under 2022.
- Gränshinderrådet har arbetat med fyra temaområden med koppling till mobilitet.
- Under perioden 13 mars 2020 till januari 2022 har det inrapporterats 121 coronarelaterade störningar i den fria rörligheten.
- Gränshinderrådet har även arbetat förebyggande samt bevakat den fria rörligheten i Norden genom att uppmärksamma samarbetsministrarna och berörda regeringar på de problem som ett införande av ID-kontroller och stärkta gränskontroller i gränsregionerna skulle innebära.

[Läs nyhet om Gränshinderrådets vädjan till Sverige: Inför inga nya ID-kontroller](#)

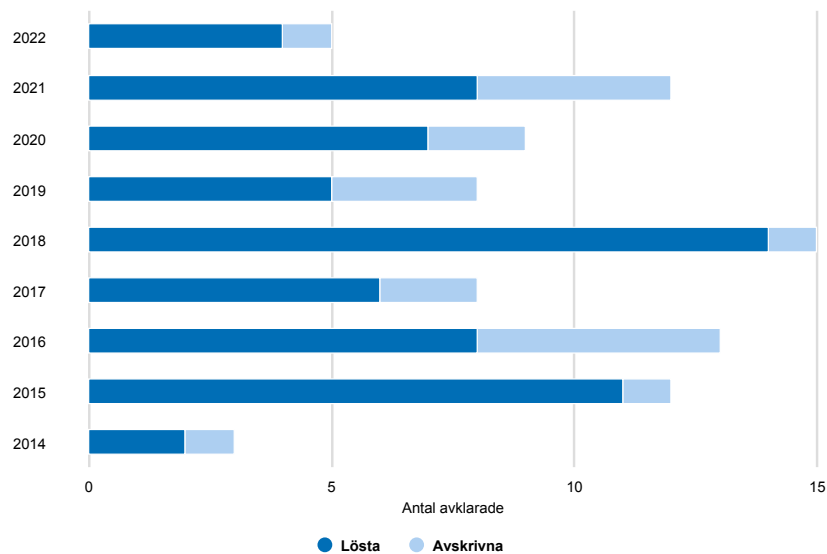
[Läs nyhet om Gränshinderrådet till regeringen: Tänk på gränsregioner när ID-kontroller utreds](#)

[Läs mer i avsnittet Det förebyggande arbetet](#)

Att ett gränshinder anses vara "avklarat" innebär att gränshindret antingen är *löst* eller att gränshindret konstaterats som *olösbart* av Gränshinderrådet som följd av svar från de nationella departementen.

Sedan Gränshinderrådet bildades av de nordiska statsministrarna 2014 har rådet

bidragit till att 85 gränshinder har avklarats mellan de nordiska länderna.

[Se alla avklarade gränshinder under 2014–2022](#)

Definition av gränshinder

I det nordiska gränshindersamarbetet är gränshinder *"lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden"*.

Att olika ersättningsnivåer och skatter förekommer i de nordiska länderna är inte gränshinder. Däremot betraktas det som ett gränshinder om en person på grund av att ha utnyttjat sin rätt till mobilitet får sämre villkor än andra personer i en jämförbar situation, såväl i bosättningslandet som i arbetslandet.

Möjligheten att även arbeta med problem och frågeställningar som inte direkt faller in under ovanstående gränshinderdefinition har ökat mot bakgrund att Gränshinderrådet numera även arbetar med kvantitativa mål och temaområden samt har fått en tydligare roll i kristider. Mobilitet- och integrationshämmande problem kan därför också prioriteras i större utsträckning.

Gränshinderdatabasen

Gränshinderdatabasen är en samlingsplats för de kända gränshinder som förekommer mellan de nordiska länderna.

För att säkerställa att medlemmarna i Gränshinderrådet har det bästa faktaunderlaget till sitt förfogande när de prioriterar nya gränshinder och arbetar med de fall som redan prioriterats är det viktigt att Gränshinderdatabasen uppdateras med viss regelbundenhet.

Gränshinderdatabasen är också en viktig källa för information för Nordiska ministerrådets sektorer, informationstjänsterna och nordiska invånare generellt. Därför är en viktig aspekt med den omfattande uppdatering också att säkerställa att beskrivningar av gränshinder är korrekta och uppdaterade.

Omfattande årliga uppdateringsrundor av gränshinderdatabasen påbörjades 2018.

Den senaste uppdateringen skedde under hösten 2022 då över 50 gränshinder skickades till nordiska departement för kommentarer, i första hand till de länder som direkt kan lösa dem. Några av gränshindren har således endast skickats till ett land medan vissa hinder som är av samnordisk karaktär har sänts till alla länder för kommentar. Utifrån departementens svar har beskrivningarna av både olösta och avskrivna gränshinder uppdaterats i databasen.

Uppdateringen av gränshinderdatabasen kommer framöver att ske med längre mellanrum, troligen vartannat eller vart tredje år.

Den nyaste versionen av varje gränshindertext går alltid att hitta i gränshinderdatabasen. Gränshinderrådets digitala verksamhetsrapport länkar direkt till databasens beskrivningar av aktuella gränshinder.

[Gränshinderdatabasen finns här.](#)

Gränshinderrådets prioriterade gränshinder

Nedan finns en översikt på de prioriterade gränshinder som Gränshinderrådet har arbetat med under 2022. Klicka på det hinder du vill fördjupa dig i.

På efterföljande sidor följer en statusgenomgång av samtliga prioriterade gränshinder. I vissa avsnitt finns det även kommentarer från de nordiska regeringarna. Vid varje gränshinder finns även en länk till Gränshinderdatabasen där man kan fördjupa sig ytterligare i ämnet.

Hinder på arbetsmarknadsområdet	Prioriterat av
Rätt till arbetslöshetsersättning efter permittering och uppsägnin g efter arbete i Norge och Finland	FI
Arbetspraktik i ett annat nordiskt land	DK
Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla i Greater Copenhagen	DK

Hinder på utbildningsområdet	Prioriterat av
Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/ au torisation som social- og sundhedsassistent	DK
Nationella begränsningar på forskningsmedel	FI

Hinder på social- och hälsoområdet	Prioriterat av
Flytt för institutionaliserade personer	DK
Olika krav på märkning av läkemedel och olika krav på språk för bi packsedel	IS/GL/FO
Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige	SE/AX/FI
Färdtjänst för funktionshindrade	NO
Personlig assistent vid flytt	NO
Flytt med fordon för personer med funktionsnedsättning	IS
Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna sammanlägga arbe ts- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arb etslöshetsersättning	FI
Tillägg till pensionärer för att säkra minimiinkomst	IS

Hinder på skatteområdet	Prioriterat av
Rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag för en person som bor i ett land och arbetar i ett annat land	DK/SE/FI
Beskattning av kulturarbetare	DK/SE
Samordning av finsk arvsskatt och svensk kapitalinkomstskatt	AX/SE/FI
Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag (vikarbureauer)	DK
Problem med bankkonto för gränspendlare och företag i Norden	FI/SE
Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-beslut för gränsgångare)	SE
Skyldighet för utländska arbetsgivare att göra skatteavdrag på ersättning för arbete som anställda utför i Sverige	DK/SE
Beskattning för gränspendlare vid ofrivilligt hemarbete i bosättningslandet	DK/SE/NO
Förenklad process kring tull och deposition i samband med tillfällig överförsel av varor	AX

Hinder på näringslivsområdet	Prioriterat av
Värdetransport över gränsen	FI/SE
Koncernbidrag över gränserna i Norden	FI/SE
Kreditvärdighet, för t ex gränspendlare i Norden	FI
Dansk firmabil i Sverige	SE
Roamingavgifterna i förhållande till Färöarna/Grönland och resten av Norden	DK/FO/GL

Övriga gränshinder	Prioriterat av
Erkännande av färöiska körkort	FO
Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar	IS
Kommunikation till utlandet då personer med dubbelt medborgarskap avlider	AX/FI/SE
Beslut om skuldsanering i bosättningslandet utan effekt i arbetslandet	GL
Krav på personnummer och ID-handlingar ett problem för gränsgångare	FI/SE
Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt	NO

Hinder på arbetsmarknadsområdet

Rätt till arbetslöshetsersättning efter permittering och uppsägning efter arbete i Norge och Finland

Personer som bor i Sverige och har varit permitterade från sitt jobb i Norge eller Finland har problem att få inkomstrelaterad ersättning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Man försöker lösa gränshindret i reformarbetet av EU:s socialskyddsförordning 883/2004. Kommissionen föreslår att arbetslandet ansvarar för arbetslöshetsskyddet på vissa villkor. Kompromissförslaget 16.12.2021 fick inte enhälligt understöd. Kommissionen övervägde att dra förslaget tillbaka under franska ordförandeskapet. Tjeckien fortsatte arbetet att försöka nå samförstånd i frågan. Ärendet behandlas under Sveriges ordförandeskap i EU.

Arbetsmarknadsdepartementet Sverige: Sverige uppfattar att problemet bottnar i tidslängden som permitterad. Hade tidsgränsen för hur länge en permittering kan gälla uppgått till högst sex månader i de berörda länderna (som regelverket periodvis har varit utformat) hade personer som i dag drabbas kunnat uppfylla villkoren i den svenska lagstiftning för att få rätt till arbetslöshetsersättning. De nationella regelverken om hur länge man kan vara permitterad och vad en permittering innebär i förhållande till en eventuell rätt till arbetslöshetsersättning är olika utformat i de nordiska länderna. Att lösa detta gränshinder är komplicerat och skulle troligen kräva lagändring i antingen finländsk, norsk eller svensk lagstiftning. De nationella regelverken i länderna är uppbyggda på olika grunder och därför är de i många fall svåra att harmonisera. Att införa undantag eller andra typer av kvalifikationsregler skulle kunna medföra att regelverken istället strider mot likabehandlingsprincipen inom EU.

[Läs brev från svenska Utrikesdepartement och Arbetsmarknadsdepartement till Gränshinderrådet](#)

Ett prioriterat hinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht, Sverige.
Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-022](#)

Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

Arbetspraktik kan inte genomföras i ett annat nordiskt land, eftersom den nationella arbetsmarknadslagstiftningen till stor del bygger på att praktik genomförs i hemlandet. En liknande frågeställning rör rätt till arbetspraktik för personer som kommer från andra nordiska länder.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Beskæftigelsesministeriet har den 17. januar 2022 givet følgende svar:

"Spørgsmålet om praktik i andre nordiske lande har tidligere været rejst i regi af Nordisk Ministerråd, men her valgte man ikke at gå videre med sagen. Rambøll udarbejdede i 2014 en udredning af konsekvenserne ved at ændre de nationale regelsæt, så ledige vil have mulighed for at gennemføre virksomhedspraktik i andre nordiske lande. Den pegede bl.a. på, at sikringen af, at en virksomhedspraktik ikke er konkurrenceforvridende, vil blive betydelig vanskeliggjort, såfremt virksomhedspraktik skal kunne gennemføres i et andet land end hjemlandet. Derudover pegede udredningen på en række lovgivningsmæssige og administrative udfordringer."

"Det er Beskæftigelsesministeriets vurdering, at der fortsat ikke er grundlag for at gå videre med sagen, da der ikke er sket ændringer i regelsættet, der vil gøre det lettere at indføre virksomhedspraktik på tværs af landegrænser end i 2014."

[Läs brev från danska Beskæftigelsesministeriet till Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg till Gränshinderrådet](#)

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Ärendet har tidigare avskrivits (se Gränshinderrådets årsrapport 2014), men är återprioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-002.](#)

Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla i Greater Copenhagen

Både Sverige och Danmark har reglerat att uppehållstillstånd inte kan utges med stöd av arbetstillstånd i det andra landet. En person från ett land utanför EU ("tredjelandsmedborgare") som har uppehållstillstånd och arbetstillstånd i Sverige kan inte få arbete på den danska sidan i Greater Copenhagen. Därtill kan inte en medborgare från ett icke-EU-land som har samma tillstånd i Danmark flytta över till den svenska sidan. Då går det danska uppehålls- och arbetstillståndet förlorat.

Det finns idag undantag (Lov om ændring af udlændingeloven og kildeskatteloven, Opholdstilladelse med henblik på ansættelse på forskningscentret European Spallation Source (ESS) i Sverige) genom en dansk särslagstiftning, vilken trädde i kraft januari 2017) som möjliggör för gruppen tredjelandsmedborgare som är anställda eller knutna till forskningsanläggningen ESS i Lund att bosätta sig i Danmark även om de arbetar i Sverige.

Vidare upplyser det danska Udlændinge- og Integrationsministeriet om att "en tredjelandstatsborger med bopæl i et andet land end Danmark, fx Sverige, kan få arbejdstilladelse til Danmark som grænsependler, hvis vedkommende opfylder betingelserne i den danske udlændingelov for at få en arbejdstilladelse efter en af de eksisterende danske erhvervsordninger".

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar:

Annette Lind, Danmark: Jeg har sagt ja til at deltage i Greater Copenhagen's møder med Udenrigsministeriet, hvor jeg vil tage denne grænsehindring op.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 19-028.](#)

Hinder på utbildningsområdet

Tidigare löst för personer med norsk utbildning

Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/autorisation som social- og sundhedsassistent

Nordiska undersköterskor som önskar att arbeta i Danmark har det besvärligt att få behörighet i Danmark som social- og sundhedsassistent. Angående norska helsefagarbeidere specifikt, påpekar Sundhedsstyrelsen att det finns väsentliga skillnader mellan den danska och den norska utbildningen, och därför krävs det i många tillfällen att norska helsefagarbeidere får tilläggsutbildning eller erbjuds praktik innan de kan få dansk behörighet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Annette Lind, Danmark: Sundhedsuddannelserne er ikke sammenlignelige i de nordiske lande. Nordisk ministerråd har nedsat en arbejdsgruppe som skal kortlægge hvem der skal kunne anerkende erhversuddannelses kvalifikationer.

Sekretariatet: Ärendet är tidigare löst angående norska helsefagarbeidere, men problematiken kvarstår angående arbetskraft som har svensk utbildning.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2019.

Löst i Finland

Nationella begränsningar på forskningsmedel

I Finland, Sverige och på Island kan endast nationella aktörer söka nationella forskningsmedel (offentliga medel). Detta begränsar forskningen på nordisk nivå.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Finlands Akademi kan bevilja forskningsmedel till en utländsk organisation förutsatt att forskningen på något sätt främjar den finländska forskningen. Akademien beviljar pengar till NordForsk, HERA och NorFACE för gemensam forskning utan landskvoter för bästa projekt. Akademien använder 35% av sin finansiering till internationella projekt och forskarutbyte. I enskilda projekt kan man anse att ett visst nationellt intresse är acceptabelt. Med hänvisning till ovanstående betraktas ärendet som löst för Finlands del.

Sekretariatet: Ärendet är löst för Finlands del, men behöver utredas angående Sverige och eventuellt prioriteras av Sveriges medlem i Gränshinderrådet. För mer info se Gränshinderdatabasen. Det finns oklarheter även angående Island.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-074.](#)

Hinder på social- och hälsoområdet

Flytt för institutionaliserade personer

Enligt den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster ska de ansvariga myndigheterna samarbeta för att göra det möjligt för äldre eller institutionaliserade personer att flytta till det land där de har starkast personlig anknytning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

MR-S har satt igång under våren 2022 ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenteras för ÄK-S i februari 2023. Det planeras att ÄK-S tillsätter en arbetsgrupp under våren med syfte att granska analysens resultat i förhållande till revideringsförslaget och komma med ett förslag till ÄK-S om vidarearbete med revideringen av konventionen. ÄK-S ska behandla revideringen av biståndskonventionen inklusive gränshinder kopplade till konventionen senast vid sitt möte i september 2023.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-104](#)

Olika krav på märkning av läkemedel och olika krav på språk för bipacksedel

De olika krav som ställs på märkning av läkemedel i de nordiska länderna och att bipacksedeln ska vara på landets eget språk kan leda till ett mindre utbud av läkemedel på den nordiska marknaden. Dessa krav utgör handelshinder som särskilt drabbar små marknader som den isländska. Den 15–16 november 2018 beslutade ÅK-S att be Sverige och Island att tillsammans förbereda den vidare behandlingen av frågan.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Siv Friðleifsdóttir, Island: Den europeiska läkemedelslagstiftningen håller på att revideras. I samband med det behandlas också möjligheterna att övergå till enbart elektronisk produktinformation. Detta lagstiftningsprojekt siktar på nya riktlinjer/ändringar från och med år 2023, men kan bli försenat.

Island önskar att lagstiftningen skulle förändras så att det vid olika tillfällen blir möjligt att använda enbart elektroniska bipacksedlar.

I detta sammanhang kan det nämnas kontakter med EU-kommissionen, t ex vid ett möte i ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÅK-S) den 6 oktober 2022 i Bryssel deltog en representant från DG SANTE.

Vidare höll representanter från det isländska hälsoministeriet och den isländska ambassaden i Belgien ett möte med representanter från DG SANTE i Bryssel den 28 oktober 2022. Island föreslog vid mötet följande lösning (förslag till ny text i direktivet): "NCAs may omit inclusion of a package leaflet if other information systems are in place that give patients the same or better access to the information included in the package leaflet".

Vid samma möte överräckte Island en engelsk översättning av svar från de nordiska ländernas regeringar på relevanta frågor från Nordiska Rådet (2019). Den 13 december 2022 skickade isländska hälsoministern brev till DG SANTE, i syfte att följa upp efter mötet i oktober 2022.

[Läs: Brev från isländska hälsoministeriet till DG Health and Food Safety angående möjlighet att använda enbart elektroniska bipacksedlar i läkemedelsförpackningar](#)

[Läs: Svar på skriftligt spørsmål \(E4_2019\) fra Nordisk råds udvalg for tilvækst og udvikling i Norden om digitale indlægssedler til lægemiddel. Dokumentet indeholder svar fra Island, Sverige og Norge.](#)

[Läs: Answers to written questions \(E 4/2019\) from the Nordic Council's Committee for Growth and Development in the Nordic Region regarding electronic package leaflets for medicinal products for human use \(The Document contains answers from Denmark and Finland\).](#)

Pilotprojekt

I mars 2021 påbörjade det isländska hälsoministeriet, i samarbete med det isländska läkemedelsverket (Lyfjastofnun), ett pilotprojekt under vilket några mediciner som används på sjukhus (H-markerade) kommer att bli undantagna från kravet på bipacksedel på isländska. Personalen skall inhämta bipacksedeln på nätet

(www.serlyfjaskra.is) och förklara innehållet för patienten. Patienten kan också inhämta bipacksedeln själv och/eller be om att få den utskriven. Målet med projektet är att utvärdera om användning av elektroniska bipacksedel i tillräcklig grad säkerställer patientsäkerheten och om det leder till ökning av antalet H-markerade läkemedel på marknaden. Projektet är treårigt, och efter halva projektiden finns det 37 läkemedel i 50 packningar som omfattas av projektet.

Hindret är prioriterat av Siv Friðleifsdóttir, Island, Jens Heinrich, Grönland, och John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-016](#)

Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige

Den som arbetar i Sverige men bor i annat land kan inte få svensk närståendepenning för att vårda en anhörig om inte även denna är ansluten till det svenska socialförsäkringssystemet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Socialdepartementet Sverige: Det finns en hög ambition att lösa gränshinder inom Norden. Den aktuella frågan är dock inte enkel och rymmer flera olika gränssnittsfrågor som behöver analyseras och belysas, för detta krävs en utredning av den svenska närståendepenningen.

Kimmo Sasi, Finland: Social- och hälsovårdsministeriet har utrett frågan. Sverige har regler som begränsar möjligheten att få närståendepenning. Finland har inte motsvarande begränsande regler. Kommunerna kan fritt ge närståendepenning enligt egen bedömning. Gränstjänsten har utrett om man har vägrat ge närståendepenning över gränsen. Sådan information har man inte fått.

Max Andersson, Åland: Hindret förutsätter en lagstiftningsförändring i Sverige som står inför en reform av sociala sektorn. Det råder ännu oklarhet kring huruvida det löser problemet. Från åländsk sida har ingenting aktivt i ärendet utförts under 2022 annat än att det regelbundet följs upp genom den svenska motparten Sven-Erik Bucht. Det vi avser göra aktivt under 2023 är, förutom att följa den utvecklingen, att inventera om liknande problem uppstår i andra delar och åt andra håll inom Norden, Åland inkluderat. Där har motparter i den lokala referensgrupp som jag utbyter information med ombetts att sondera sina nätverk efter möjlig information.

Hindret prioriteras av Sven-Erik Bucht, Sverige, Max Andersson, Åland och Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-004](#)

Färdtjänst för funktionshindrade

De nationella reglerna om rätt till färdtjänst gör det dyrt och besvärligt för personer med funktionshinder att resa inom Norden. Problemet beror delvis på att beslut om rätt till färdtjänst görs av olika organ och på olika nivåer i de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

MR-S har satt igång under våren 2022 ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenteras för ÄK-S i februari 2023. Det planeras att ÄK-S tillsätter en arbetsgrupp under våren med syfte att granska analysens resultat i förhållande till revideringsförslaget och komma med ett förslag till ÄK-S om vidarearbete med revideringen av konventionen. ÄK-S ska behandla revideringen av biståndskonventionen inklusive gränshinder kopplade till konventionen senast vid sitt möte i september 2023.

Ett prioriterat gränshinder av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-136](#)

Personlig assistent vid flytt

Allvarligt funktionshindrade personer med personlig assistent har svårigheter att få med sin assistent vid flytt. Olika länder vill bedöma rätten till assistent nationellt och anställningsförhållandena för personliga assistenter skiljer sig mellan länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

MR-S har satt igång under våren 2022 ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenteras för ÄK-S i februari 2023. Det planeras att ÄK-S tillsätter en arbetsgrupp under våren med syfte att granska analysens resultat i förhållande till revideringsförslaget och komma med ett förslag till ÄK-S om vidarearbete med revideringen av konventionen. ÄK-S ska behandla revideringen av biståndskonventionen inklusive gränshinder kopplade till konventionen senast vid sitt möte i september 2023.

Ett prioriterat gränshinder av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-124](#)

Flytt med fordon för personer med funktionsnedsättning

Reglerna för att ta med sig fordon vid flytt över gränsen för personer med fordon som hjälpmedel eller fordon som anskaffats eller anpassats med hjälp av bilstöd ser olika ut i de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

MR-S har satt igång under våren 2022 ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenteras för ÄK-S i februari 2023. Det planeras att ÄK-S tillsätter en arbetsgrupp under våren med syfte att granska analysens resultat i förhållande till revideringsförslaget och komma med ett förslag till ÄK-S om vidarearbete med revideringen av konventionen. ÄK-S ska behandla revideringen av biståndskonventionen inklusive gränshinder kopplade till konventionen senast vid sitt möte i september 2023.

Ett prioriterat gränshinder av Siv Friðleifsdóttir, Island. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-102.](#)

Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna sammanlägga arbets- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arbetslöshetsersättning

För att man ska kunna lägga samman arbets- och socialförsäkringsperioder från ett annat nordiskt land har flera av länderna tilläggskrav på att man måste ha arbetat en viss period i landet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Ärendet behandlas som en del av reformen av EU:s socialskyddsförordning 883/2004. I preliminära förhandlingar har man nått överenskommelse. Art 64 utvecklas så att man ställer en fyra veckors arbetstidskrav. Om tidsgränsen inte uppfylls i det sista arbetslandet, ansvarar det tidigare arbetslandet för arbetslöshetsskyddet förutsatt att tidsgränsen uppfylls i det landet. Om detta villkor inte uppfylls, tar det sista arbetslandet över ansvaret. Enligt EU-domstolens beslutspraxis kan medlemslandet alltid godkänna fördelaktigare villkor för medborgaren. Därför skapar reformarbetet inga nya gränshinder.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-090.](#)

Löst

Tillägg till pensionärer för att säkra minimiinkomst

Islänningar som bott och arbetat utomlands under en längre period kan få svårigheter att säkra sin minimiinkomst. Detta beror dels på skillnader i ländernas bedömning av rätten till förtidspension, men också på det isländska regelverkets bedömning av rätten till ett extra tillägg för att säkra en minimiinkomst.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Siv Friðleifsdóttir, Island: Island har nu ändrat sin praxis. Det särskilda tillägget enligt lagen om socialt bistånd beräknas inte längre på basis av försäkringstiden i Island.

Gränshindret anses därmed som löst.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-174](#)

Hinder på skatteområdet

Löst i Sverige (tidigare löst i Norge)

Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land

Den som bor i ett nordiskt land och arbetar i ett annat har inte rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag i bosättningslandet. Detta kan vara ett hinder för att ta politiska uppdrag.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sven-Erik Bucht, Sverige: Gränshindret är löst i Sverige. Lag (2022:102) om rätt till ledighet för politiska uppdrag inom EES, i Schweiz och i Förenade kungariket trädde i kraft i Sverige den 1 augusti 2022. Lagen ger den som har ett politiskt uppdrag på lokal eller regional nivå i in annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Schweiz eller i Förenade kungariket rätt till ledighet från sin anställning i Sverige.

Danmark: Indenrigsministeriet har 8. februar 2022 givet følgende svar:

"I Norge har danske kommunal- og regionalpolitikere siden november 2019 haft ret til fravær fra deres arbejde for at varetage deres politiske hverv. I Sverige vil danske kommunal- og regionalpolitikere fra august 2022 få ret til fravær fra deres arbejde for at varetage deres politiske hverv."

"Mit ministerium er i dialog med Sverige om, hvordan de helt nye svenske regler spiller sammen med de danske regler, der omtaler indgåelsen af en aftale. Da vi har en fælles interesse i at finde en løsning, er jeg fortrøstningsfuld i forhold til, at det vil lykkes."

Når vi har fundet en løsning i forhold til Sverige, vil jeg være indstillet på også at finde en løsning i forhold til Norge, hvis der måtte være behov herfor."

[Brev från danska Indenrigs- og Boligministeriet till Gränshinderrådet](#)

Kimmo Sasi, Finland: Justitieministeriet och finansministeriet i Finland har utrett frågan i positiv anda. Ministerierna har begärt utreda innan lagstiftningsarbetet sätt i gång hur många personen lagstiftningen skulle gälla. Gränstjänsten har utrett frågan och inte hittat ett enda fall. Därför har finansministeriet inte sett någon nytta i lagberedningen. Man har diskuterat ärendet också med den ansvariga ministern. Ärendet har inte prioriterats i lagstiftningsarbetet.

Ett prioriterat hinder av Sven-Erik Bucht, Sverige, Annette Lind, Danmark och Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-132](#)

Beskattning av kulturarbetare

Artister och sportutövare beskattas både i Danmark och Sverige när de arbetar gränsöverskridande. Andra arbetstagare som gränspendlar blir i princip endast beskattade i arbetslandet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Ärendet har tidigare avskrivits (se Gränshinderrådets årsrapport 2016), men är återprioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

Annette Lind, Danmark: Jeg kontakter skatteministeren igen for en løsning.

Sverige: Arbete med denna fråga pågår inte.

Läs mer här: www.oresunddirekt.se/se/jag-arbetar-i-danmark/jobba-som-kulturarbetare

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark, och Sven-Erik Bucht, Sverige.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-066.](#)

Samordning av finsk arvsskatt och svensk kapitalinkomstskatt

Det har rapporterats in om fall där personer bosatta i Finland respektive Sverige som erhåller en fastighet i form av gåva eller arv i det andra landet totalt sett beskattats högre än i ett rent nationellt fall. Detta på grund av att den finska arvs-/gåvoskatten inte beaktas vid beskattning av kapitalinkomsten i Sverige eftersom det rör sig om två olika skatteslag.

När en i Finland bosatt mottagare av arv eller gåva får egendom som arv eller gåva av en i Sverige bosatt arvlåtare eller gåva, påförs skatt på arv eller gåva i Finland för förvärvet. Det verkliga värdet vid tidpunkten för förvärvet används som arvs - eller gåvoskattevärde, dvs. det värde för vilket arvs - eller gåvoskatten bestäms. Om den egendom som erhållits som arv eller gåva säljs, kan överlåtelsevinsten från en aktielägenhet enligt det nordiska skatteavtalet beskattas i bostadsaktiebolagets hemstat, dvs. Sverige beskattar som källstat. Finland beskattar överlåtelsevinsten från överlåtelsen av egendomen som inkomst för en i Finland bosatt arvs - eller gåvotagare. Beloppet av den skattepliktiga överlåtelsevinsten beräknas genom att från överlåtelsepriset dras av antingen det värde som använts vid arvet/ gåvobeskattningen eller den s.k. presumtionen för anskaffningsutgiften (20%/40% av överlåtelsepriset). Finland gottgör den skatt som betalas i Sverige för vinst vid överlåtelse av egen-dom för den skatt som betalas i Finland. Gottgårelsen får inte överstiga beloppet av de skatter som betalas på inkomsten i Finland, dvs. om den svenska skatten är lika stor eller större än skatten i Finland, tas i praktiken ingen inkomstskatt ut i Finland.

Gränshinderrådets arbete med frågan/Kommentarer från berörda regeringar

Sverige: Från svensk sida bedöms detta vara en helt intern finsk fråga där det från svensk sida heller inte finns någon uppfattning om hur Finland väljer att strukturera sitt beskattningssystem.

Kimmo Sasi, Finland: Man utreder och bereder frågan. Enligt preliminära kontakter är varken Finland eller Sverige villiga att avstå från skatteinkomsten. Lösningförslag formuleras.

Max Andersson, Åland: Idag har myndigheterna i Sverige, Finland och på Åland olika hållning inför en potentiell lösning. Från svenskt håll menar man att detta är ett problem med finländsk lagstiftning och ingenting man kan göra något åt. Från åländsk sida har vi framhållit att Sverige skulle ha möjlighet att formulera ett undantag på liknande sätt som i deras egen övergångsbestämmelse från när arvsskatten togs bort och från finländsk sida har man förhoppning om att detta är en fråga som kunde lösas inom ramen för arbetet med andra skatteavtal. Det arbete som har gjorts från åländskt håll har skett genom jurister på landskapsregeringens finansavdelning inom ramen för ett större arbete som är kopplat till den åländska skattegränsen. Där har man haft en återkommande dialog med sina motparter i Finland som har framhållit att man inte ställer sig negativ till att lösa frågan men menar att ett formellt initiativ bör tas av myndigheter i Sverige. Ett prioriterat gränshinder av Max Andersson, Åland, Sven-Erik Bucht, Sverige och

Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag (vikarbureauer)

Bemanningsföretag med säte på den svenska sidan kan inte hyra ut personal till danska företag på andra sidan Öresund och använda sig av den svenska montörsregeln. Skälet är att Danmark, i överensstämmelse med det nordiska skatteavtalet och OECD:s modellavtal, beskattar utländska arbetstagares löneinkomst för arbete som är utfört i Danmark i de fall som rör uthyrning av arbetskraft. Detta till exempel när den danska arbetsgivaren, enligt OECD:s kriterier om ledarskaps- och instruktionsrätt osv., anses vara den verkliga arbetsgivaren. Det danska företaget som använder sig av bemanningsföretag är ansvarigt för administration och skattebetalningar för den inhyrda personalen. Detta resulterar i att lönen som utgångspunkt beskattas med en bruttoskattesats på 35,6%. Arbetstagaren kan emellertid välja att bli beskattad enligt de allmänna reglerna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet: Det handlar om en äldre problematik och under de senaste åren har det inte inkommit inrapporteringar om att detta upplevas som ett problem. Det aktuella läget skall utredas innan man eventuellt kan arbeta med frågan.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-054.](#)

Problem med bankkonto för gränspendlare och företag i Norden

Det har rapporterats in om fall där nordbor och företag fått omfattande problem när de försökt öppna bankkonton i ett annat nordiskt land.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, Sverige: Regeringen har i en lagrådsremiss den 14 juni 2022 föreslagit att också filialer till utländska banker ska omfattas av kravet på att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Ny branschpraxis har även tagits fram på området, vilken stämmer överens med lagstiftningen. Svenska Bankföreningen har i ett faktablad angett vilken information som krävs av konsumenter vid ansökan om upprättande av bankkonto.

Finansinspektionen har särskild fokus på frågan och har hållit samtal med representanter för storbanker och Svenska Bankföreningen med utgångspunkt i det stora antalet konsumentklagomål om tillgång till betalkonton.

Kimmo Sasi, Finland: Enligt EU:s regelverk har alla medborgare i EES området rätt att få basbanktjänster i alla EES-länder. Problem kan förekomma med personnummer, adress i landet och kravet på identifiering. I Finland har myndigheterna inte fått några klagomål om att bankerna inte har öppnat bankkonto. I Finland är det relativt lätt att få personnummer. Personer som bor i Sverige och arbetar i Finland kan öppna ett konto, få bankkoder och använda sitt konto.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland, och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 20-031.](#)

Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-beslut för gränsgångare)

Personer som bor i en gränskommun i Finland och arbetar i en gränskommun i Sverige och omfattas av gränsgångaravtalet (gränsgångare) ska betala skatt enbart i det land där de bor.

Dessa personer ska ansöka om särskild inkomstskatt (SINK) i Sverige en gång om året hos svenska Skatteverket. För ansökan krävs intyg från finska skattemyndigheten Vero och folkbokföringen.

Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatteredovisning har enligt inrapporteringarna vid årsskiftet 2019/2020 varierat mellan 8-12 veckor.

Enligt finländska skatteregler måste gränsgångarna betala inkomstskatt i Finland omedelbart när de mottar sin första lön från Sverige. På grund av den långa handläggningstiden i SINK-ärenden kan arbetstagare inte lämna in något beslut om att skatt inte ska innehållas till arbetsgivare i Sverige, vilket innebär att gränsgångare beskattas också i Sverige. För att arbetsgivaren kan göra skatteavdrag enligt SINK krävs bland annat att det finns ett beslut om SINK. I annat fall skall arbetsgivaren göra skatteavdrag för preliminär skatt.

I värsta fall betalar en gränsgångare inkomstskatt i båda länderna under flera månader.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, Sverige:

Sedan gränshindret registrerades i maj 2020 har Finansdepartementet haft löpande kontakter med Skatteverket och departementet följer utvecklingen noga.

Problemet avser endast Skatteverkets handläggningstid, dvs. det är ett problem som i första hand berör en svensk myndighet. Skatteverket har uppmärksammat på situationen och ett flertal åtgärder har vidtagits för att förändra handläggningen av SINK-ansökningar. Några lagändringar planeras inte.

Inflödet av SINK-ärenden är emellertid fortsatt högt. Detta i kombination med bland annat flyktingströmmen från Ukraina under våren 2022 gav längre handläggningstider i mitten av året. Handläggningstiderna minskade emellertid i slutet av året, tack vare ett flertal lösningar som Skatteverket sjösatt. I slutet av 2021 var handläggningstiderna för de som ansöker om SINK på grund av arbete strax över fyra veckor. Handläggningstiderna uppgick till strax under fyra veckor i slutet av 2022.

Bland de lösningar för att minska handläggningstiderna som Skatteverket satt i gång kan nämnas följande.

- Skatteverket uppmanar de som ansöker om SINK att inkomma med kompletta ansökningar och att lämna in ansökningarna så snart det finns möjlighet. På så sätt kan ansökningarna handläggas så snabbt som möjligt.

- Skatteverket har öppnat en e-tjänst för SINK-ansökningar. I samband med att e-tjänsten infördes har ett nytt handläggningssystem tagits i bruk, där avsikten är att automatiserat beslutsfattande ska kunna användas i viss utsträckning.
- Digitala tjänster är på plats (bl.a. öppna APIer). Utveckling och marknadsföring av dessa fortsätter alltså. Ytterligare utvecklingsarbete gällande digitala tjänster pågår.
- Skatteverket har initierat effektiviseringar bland annat gällande arbetssätt, struktur och samverkan mellan enheter. Dessutom kommer nya inkorgar i Skatteverkets interna system skapas, som separerar gränsgångare för att dessa ska upptäckas tidigare. Det är viktigt att ansökan sker på webben, för att Skatteverket ska kunna särskilja gränsgångarna i detta avseende.
- Vid årsskiftet 2022/2023 omfördelades resurser inom Skatteverket för att hjälpa till att hantera den ökning av ansökningar som brukar komma kring årsskiftet. Bland annat kunde samtliga ärenden gällande gränsgångare och dagpendlare som kom in till Storföretagsavdelningen i slutet av 2022 hanteras innan årsskiftet. På så sätt så har dessa kunder kunnat visa upp ett beslut till sin arbetsgivare från dag 1.

[Läs brev från svenska Utrikesdepartement och Arbetsmarknadsdepartement till Gränshinderrådet](#)

Prioriterat av Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 20-030.](#)

Skyldighet för utländska arbetsgivare att göra skatteavdrag på ersättning för arbete som anställda utför i Sverige

Den 1 januari 2021 tillkom det nya regler avseende utländska arbetsgivares skyldighet att göra skatteavdrag för anställda som arbetar i Sverige. Skyldigheten berör även öresundspendlare, som vanligtvis omfattas av Öresundsavtalet. Enligt de nya reglerna, skall utländska arbetsgivare utan fast driftställe i Sverige arbetsgivarregistrera sig i Sverige, göra skatteavdrag för arbetstagaren och redovisa och betala in den avdragna skatten till Skatteverket. De nya kraven försvårar för mobiliteten i Norden och kan leda till att arbetsgivare i Sveriges grannländer väljer bort svenskboende arbetskraft.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sverige: Den svenska regeringen har noterat detta nya gränshinder och analyserar frågan.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind Danmark, och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 21-032.](#)

Beskattning för gränspendlare vid ofrivilligt hemarbete i bosättningslandet

Tidigt i starten av coronakrisen identifierade Gränshinderrådet och informationstjänsterna problem kopplade till det nordiska skatteavtalet men särskilt det bilateral avtalet Öresundsavtalet och ofrivilligt hemarbete. För att stävja smittspridningen var det många företag, på uppmaning av regeringarna, som beordrade hemarbete för sina anställda. Följden blev både en ökad arbetsbörda för de nationella myndigheterna kopplat till tolkning av Öresundsavtalet men även hur TREKK-avtalet skulle tillämpas. De ekonomiska konsekvenserna för pendlare och företag kunde inte förutses och många pendlare befann sig i ett pressat läge, till den grad att man trots nationella rekommendationer att arbeta hemifrån, fortsatte att gränspendla till sina arbeten på andra sidan. I slutet av 2021 var det fortfarande många pendlare i Öresundsregionen som inte hade fått ett slutligt skattebesked från varken Sverige eller Danmark för inkomståret 2020.

Gränshinderrådet har skickat ett antal brev samt drivit frågan om undantag, motsvarande det undantag man gjorde rörande socialförsäkringstillhörigheten under krisen. [Mer om arbetet finns här.](#)

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Vibeke Hammer Madsen, Norge: Problemet er belyst og har forslag til løsning i Rapporten "Behov og muligheter for oppdatering av den nordiske skatteavtalen med fokus på arbeidskraftens mobilitet". Rapporten ferdigstilles første kvartal 2023 og vil bli fulgt opp med samarbeids- og finansminister. Møter med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i Norge er avholdt, samt møter med politikere er prioritert i januar 2023. Det er nødvendig å finne frem til en løsning for fremtiden. Distansearbeid og hjemmekontor er akseptert som en ordinær arbeidsform også blant partene i arbeidslovet.

Sverige: Frågan om beskattning av gränspendlare som arbetar i sin hemviststat omfattas av en pågående översyn av Öresundsavtalet.

Annette Lind, Danmark: Denne grænsehindring bliver et af hoveddrøftelserne, når man skal forhandle Øresundsavtalen i februar. Jeg skriver til Skatteministeren og beder ham være særlig opmærksom på denne.

Prioriterat av Annette Lind, Danmark, Vibeke Hammer Madsen, Norge och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

Förenklad process kring tull och deposition i samband med tillfällig överförsel av varor

Åland har sedan 1995 ett undantag inom ramen för Finlands anslutningsavtal med EU som innebär att Åland betraktas som tredje land ur skattehänseende, liknande förhållande som Norge i relation till EU.

Det här får bland annat konsekvensen att moms ska deklarerars och erläggas i samband med export/import till Åland. Förfarandet föranleder merarbete för företagen som verkar på- eller bedriver handel med Åland.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Max Andersson, Åland: Landskapsregeringen har under året utrett frågan genom jurister på finansavdelningen som menar att en potentiell lösning kräver ett förändrat förfarande från den svenska tullen. En dialog med svenska tullen är planerad under första kvartalet 2023, med reservation för att ärendet byter ansvarig tjänsteman som ännu ej har tillträtt. Det finns också beredskap att lyfta frågan med den svenska generalkonsuln på Åland för att få hjälp i dialogen med svenska myndigheter om det behövs, förstås i tillägg till den hjälp man kan få att lyfta frågan i Sverige genom Gränshinderrådets Sven-Erik Bucht.

Prioriterat av Max Andersson, Åland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

Hinder på näringslivsområdet

Värdetransport över gränsen

Enligt svenska regler måste finländska bevakningsföretag vara auktoriserade i Sverige för att de ska kunna transportera euro från handlare på den svenska sidan av gränsen i Haparanda/Tornio. Svenska regler kräver även att företagen måste uppfylla vissa krav vad gäller utrustning och personal.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Man har utrett frågan med företaget Loomis som bedriver penningtransporter. Finlands och Sveriges inrikesministrar har diskuterat frågan i juni. Man har gjort en ytterligare utredning om hur problemet kan lösas i Finland och Sverige. Konklusionen var att pga EU:s euroregler borde frågan lösas i Sverige. Det är möjligt för ett finskt företag att ansöka om värdetransporttillstånd i Sverige. Utgifterna för tillståndet blir dock högre för företaget än vad inkomsterna skulle bli.

Justitiedepartementet Sverige: Finska bevakningsföretag kan vara verksamma i Sverige med auktorisation. Om företagets väktare gått utbildning i ett annat EU-land kan de efter prövning få sina yrkeskvalifikationer erkända av Länsstyrelsen i Stockholms län. Det är oklart om det är i auktorisationsprocessen eller i kraven på utrustning eller utbildning som det uppstår svårigheter.

[Läs: Gränshinderrådets brev till Justitie- och Inrikesminister Morgan Johansson och Inrikesminister Krista Mikkonen angående gränshinder relaterat till värdetransporter.](#)

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 15-002](#)

Koncernbidrag över gränserna i Norden

Bolag med hemvist i Finland, Norge eller Sverige som etablerar dotterbolag i andra EES-länder kan som utgångspunkt inte ge avdragsgilla koncernbidrag till det utländska dotterbolaget för att täcka förlust.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Finland har godkänt RP 185/2020 som ger möjligheten att avdra dotterbolagets slutliga förluster i EES- området i moderbolagets beskattning som koncernavdrag. Koncernavdraget är inte formellt koncernbidrag. Men slutresultatet är motsvarande. Ytterligare beredning är för tillfället inte på gång.

Sverige: Från svensk sida bedöms de nu gällande reglerna för koncernbidrag vara ändamålsenliga sett till gällande EU-rätt. Utvecklingen av EU-rätten bevakas fortlöpande.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-006.](#)

Kreditvärdighet, för t.ex. gränspendlare i Norden

Problematiken finns rimligtvis i hela EU och rör det faktum att kredituppgifter (t.ex. inkomster och betalningsanmärkningar) för en gränspendlare som bor i ett land och arbetar i ett annat inte registreras i bosättningslandet, vilket gör det problematiskt för pendlaren att styrka sin kreditvärdighet i förbindelse med att t.ex. få ett kreditkort, banklån och telefonabonnemang (se exempel nedan).

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: EU:s konsumentdirektiv (art 9) garanterar att varje medlemsland gör det möjligt för en kreditgivare att med kundens medgivande få tillgång till sådana databaser som används för en bedömning av en konsuments kreditvärdighet. Juridiskt är frågan löst. Överföring av information är beroende av bankernas datasystem.

Bra kreditvärdighet i ett annat land garanterar inte tillgång till kredit. Detta beror på att kreditinstitutionen kan bedöma att indrivningen av en skuld i ett annat land är besvärlig. Man erkänner redan nu domarna i ett annat nordiskt land men de är inte direkt utmättningsdugliga utan godkännande i utmättningslandet. Detta är ett problem speciellt för små krediter.

EU:s PDS2 direktiv (2. betalningstjänstdirektivet) trädde i kraft 9/2020. Det ger nya tjänsteföretag möjligheten att få kontoinformation i kreditinstitutionerna med konsumentens medgivande. Målet är att ge möjlighet att grunda nya företag för kundens kreditvärdighetsbedömning. Ett positivt kreditupplysningsregister är ett steg framåt. Finland har godkänt lagen om ett positivt kreditupplysningsregister år 2022 (lag 739/2022). Kreditbedömningen har inte harmoniserats i EU och kan knappast harmoniseras då kreditgivaren alltid i sista hand fattar ett beslut om kreditgivningen.

Sekretariatet: Den juridiska sidan av problemet anses vara löst i förhållande till bankerna. Det kommer därför att vara upp till de olika aktörerna att använda sig av möjligheten till gränsöverskridande utbyte av kreditinformation. Enligt informationstjänsterna (status år 2022) uppkommer det emellertid fortsatt omfattande problem när det gäller pendlarnas kreditvärdighet, och frågan har en koppling till bland annat personnummer (t.ex. UC kräver personnummer och godkänner inte samordningsnummer). Gränshinderrådet har diskuterat frågan och beslutat i juni 2022 att avskriva ärendet med motiveringen om att även om det juridiska är på plats finns det problem i verkligheten som Gränshinderrådet inte kan arbeta med. Ärendet ska därför betraktas som avskrivet och inte löst.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-046.](#)

Dansk firmabil i Sverige

De svenska registreringskraven gör det svårt att ha en dansk firmabil i Sverige.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Sverige: Något särskilt arbete pågår ej.

Prioriterat av Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-114.](#)

Roamingavgifterna i förhållande till Färöarna-Grönland och resten av Norden

Roaming: Når man anvender sit nationale mobilabonnement eller mobile bredbåndsabonnement i et andet land, er der tale om roaming. I dag er priserne for roaming i et andet EU/EØS-land reguleret i en fælles roamingforordning. I juni 2017 afskaffede man i EU det tillæg, som udbyderne, ud over den nationale detailpris, kan opkræve af kunder for brug af deres mobiltelefon i andre EU-lande. Samtidig reducerede man loftet over de engrospriser, som udbyderne skal betale for at bruge hinandens net. Færøerne og Grønland er ikke medlem af EU/EØS, og roaming på Færøerne og i Grønland er derfor ikke underlagt regulering.

De grønlandske og færøske teleselskaber har forhandlet relativt attraktive gensidige grossistpriser med de udenlandske operatører, hvilket har gjort at borgere på Færøerne og i Grønland, der rejser til resten af Norden, kan ringe og benytte samme mobil- og datapriser som når de er hjemme på Færøerne og i Grønland.

Den manglende regulering har gjort det dyrt for borgere fra resten af Norden at anvende mobiltelefonen på Færøerne og i Grønland fordi de udenlandske operatører vælger høje priser.

Telefoni: EU har indført regler for, hvad selskaberne maksimalt må opkræve, når man foretager opkald eller sender sms'er fra fx Danmark til andre EU-lande samt de tre EØS-lande.

Færøerne og Grønland er ikke medlem af EU eller EØS, og foretagne opkald eller afsendte sms'er fra de øvrige nordiske lande til Færøerne eller Grønland er derfor ikke underlagt regulering. Det kan derfor være dyrt for borgere i de øvrige nordiske lande at foretage opkald eller sende sms'er til Færøerne og Grønland.

Det samme gør sig ikke gældende for indbyggere på Færøerne og i Grønland, der foretager opkald eller sender sms'er til de øvrige nordiske lande. Også her har de grønlandske og færøske teleselskaber rimeligt lave prisniveauer.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Jens Heinrich, Grönland: Grænsehindringen er blevet taget op på ministerplan, senest i juni, 2022. For nuværende pågår en dialog mellem Selvstyrets departement for Boliger og Infrastruktur og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om hvorvidt Grönland ønsker at blive omfattet af EUs regulering af roamingpriser. For nuværende er der ikke fundet en løsning.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark, Jens Heinrich, Grönland och John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

Övriga gränshinder

Erkännande av färöiska körkort

Färöiska körkort kan inte bytas ut i alla de nordiska länderna då en person flyttar till ett annat nordiskt land.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

John Johannessen, Färöarna: Finland arbejder med ny lovgivning omkring kørekort. Det er blevet oplyst, at Færøerne vil blive taget med i den nye lov således, at sagen bliver løst vedrørende Finland.

Ärendet är tidigare löst i Sverige, men är fortsatt olöst i Finland.

Ett prioriterat gränshinder av John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-128.](#)

Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar

Sverige erkänner inte föräldraskap som har fastställts med stöd av samtycke i andra nordiska länder för den kvinna som inte fött barnet när ett samkönat par fått barn genom assisterad befruktning. Problemställningen har inrapporterats redan år 2006 av Info Norden.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Siv Friðleifsdóttir, Island: Sverige löste detta hinder med en ny lag som trädde i kraft den 1. augusti 2022.

De nya reglerna i Sverige innebär att en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor på vissa villkor automatiskt anses som barnets förälder i Sverige. Det gäller i första hand om föräldraskapet följer av lagen i det land där barnet vid födelsen fick sin hemvist.

Dessutom innebär reglerna att utländska domstolsavgöranden om och fastställelser av föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor under vissa förutsättningar ska erkännas i Sverige.

Gränshindret är löst i Sverige. Finland löste detta hinder med en ny lag som trädde i kraft 1. april 2019.

Ett prioriterat gränshinder av Siv Friðleifsdóttir, Island. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-002](#)

Kommunikation till utlandet då personer med dubbelt medborgarskap avlider

Kommunikation om förändrade uppgifter gällande gemensamma medborgare har inte fungerat tillfredställande mellan ländernas befolkningsregister när en person med både svenskt och finskt medborgarskap avlider.

Ifall en person med dubbelt medborgarskap avlider i någotdera hemlandet uppdateras det lokala befolkningsdatasystemet, men i flera fall har informationsflödet stannat där och inte vidarebefordrats till det andra hemlandets myndigheter.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Frågan har utvecklats till ett större temaområde (folkbokföringssamarbete) i Gränshinderrådets arbete. Gränshinderrådet skickade ett brev till MR-SAM 18 augusti 2022. I brevet föreslår rådet ett utökat folkbokföringssamarbete. Finländska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har varit i kontakt med Skatteverket i Sverige.

Max Andersson, Sverige: Det finns ett bilateralt avtal mellan Sverige och Finland som för närvarande inte efterföljs med hänvisning till systemens inkompatibilitet. Under 2022 har inte något skett i form av lösningar. Ärendet följs kontinuerligt.

Finansdepartementet Sverige: Uppgift om eventuellt utländskt medborgarskap finns inte i den svenska folkbokföringen om personen även är svensk medborgare. Av bl.a. denna anledning underrättas inte andra länders myndigheter i fråga om personer som har dubbla medborgarskap, varav det ena är svenskt.

[Läs: Brev från Gränshinderrådet till de nordiska samarbetsministrarna om folkbokföringsproblematiken i Norden.](#)

Ett prioriterat gränshinder av Max Andersson, Åland, Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2019.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 19-026](#)

Beslut om skuldsanering i bosättningslandet utan effekt i arbetslandet

Ett beslut om skuldsanering i bosättningslandet har inte effekt i arbetslandet och individen riskerar att komma i kläm med allvarliga ekonomiska konsekvenser som följd. Det finns inget avtal om ömsesidigt erkännande av skuldsaneringar mellan de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Jens Heinrich Grönland: Ingen yderligere afklaring af grænsehindringen nationalt i Grønland

Sekretariatet: Gränshinderrådet kommer under 2023 skicka en förfrågan till samtliga nordiska länder för att ta reda på om det finns förutsättningar att arbeta med detta gränshinder. Frågan har inte behandlas de senare åren i nordisk regi, se Grönlands svar från Gränshinderrådets tidigare verksamhetsrapport: "Nordisk embedsmandskomite EK-JUST har drøftet spørgsmålet i 2020 ifm. drøftelser om et muligt nordisk samarbejde om international privatret. Her konstaterede man at der var behov for en nærmere udredning om konkrete problemstillinger. I første omgang skulle eventuelle EU-retlige begrænsninger klarlægges på ekspertniveau. Grønland har derfor i april 2021 spurgt EK-JUST om status på sagen. Det blev i den forbindelse oplyst at sagen ikke har været drøftet yderligere, men at man afventer Norge, der skulle initiere diskussionen på ekspertniveau om eventuelle EU-retlige begrænsninger for et nordisk samarbejde om international privatret. I november 2021 oplyser EK-JUST, at Norge ikke for nærværende har mulighed for at prioritere spørgsmålet og ingen andre lande har efterfølgende taget sagen op".

Ett prioriterat gränshinder av Jens Heinrich, Grönland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-048.](#)

Krav på personnummer och ID-handlingar ett problem för gränsgångare

De nationella kraven på personnummer och ID-handlingar ställer till svårigheter för personer som rör sig över gränserna. Det kan röra sig om konsumenter som inte kan köpa de varor de önskar på post, bank, alkoholbutik etc. i ett land där de inte är bosatta. Identifikation vid internethandel över gränserna är ett annat likartat problem.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland: Ärendet behandlas i MR-digi. GR har ärendet som temaområde. Myndigheterna i Finland inför eIDAS. Regeringen har avlåtit propositionerna RP 132/2022 om folkbokföringsregistret och digimyndighetens säkerhetstjänster och RP 133/2022 om digital personidentitet. Det blir lättare att få ett personnummer och sedan ID-handlingar i Finland. Finland förbereder sig redan för eIDAS2.

Finansdepartementet Sverige: Gränshindret spänner över flera områden. Såvitt avser svenska identitetsbeteckningar har åtgärder vidtagits för att underlätta för personer som saknar ett svenskt personnummer att i stället kunna få ett samordningsnummer. Vidare har åtgärder vidtagits för att göra systemet med samordningsnummer säkrare och förbättra numrens genomslag i samhället.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-134.](#)

Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt

En norsk medborgare som aldrig har bott i Norge har inte rösträtt till Norska Stortinget.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Vibeke Hammer Madsen, Norge: Har hatt kontakt med ansvarlig seniorrådgiver i Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). NOU er levert departementet og endringsforslag skal legges frem for Stortinget våren 2023.

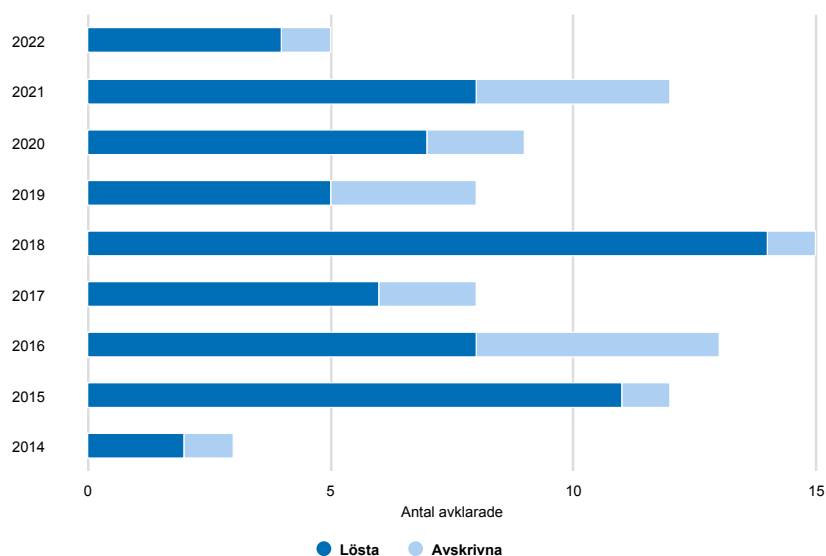
Ett prioriterat gränshinder av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-050](#)

Avklarade gränshinder 2014–2022

Sedan Gränshinderrådet bildades av de nordiska statsministrarna 2014 har rådet bidragit till att 85 gränshinder har avklarats mellan de nordiska länderna.

Att ett gränshinder anses vara "avklarat" innebär att gränshindret antingen är *löst* eller att gränshindret konstaterats som *olösbart* av Gränshinderrådet i samråd med de nationella departementen.

Avklarade gränshinder med status "Löst" under 2014–2022

2022

- Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar (angående Sverige och därmed för hela Norden)
- Rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag för en person som bor i ett land och arbetar i ett annat land (löst i Sverige)
- Nationella begränsningar på forskningsmedel (löst i Finland)
- Tillägg till pensionärer för att säkra minimiinkomst

2021

- Utbetalningar av sociala förmåner vid tvivel om vilket land som har betalningsansvaret
- Tull och deposition i samband med överförsel av varor
- Långa handläggningstider i EU-ärenden

- Lastbilstransporter i Norden
- Samordningsnummer till utländska fritidshusägare i Sverige
- Bidrag inom bostadsbidraget som lämnas för att det bor eller vistas barn i hushållet (de särskilda bidragen och umgängesbidraget) upphör vid utlandsarbete
- Ersättning för patientresa mellan Norge och Finland/Sverige
- Islänningar som flyttar till Norge med isländsk dokumentation om vårdnadskap kan inte registrera sig som ensamförsörjare på grund av norska registreringskrav

2020

- Norska sekretessbestämmelser försvårar upprättande av bouppteckning i Finland och Sverige
- E-legitimation med högsta säkerhetsnivå vid inloggning till NAV
- Ledarhund, vid resa
- Snabbare information till utlandsboende
- Färöiska färdskrivarkort
- Indrivning av underhållsbidrag i Danmark
- Erkännande av färöiska körkort (löst för SE)

2019

- Dokumentationskrav för folkbokföring i Norge
- Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land (löst i Norge)
- Erkännande av grönländska körkort, Löst i Danmark
- Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/auktorisering som social- och sundhedsassistent. Löst för norska hjemmehjelpere
- Lägre ersättning vid föräldraledighet till följd av studiestöd från "fel" land

2018

- Krav på utbyte av utländska körkort i Danmark
- Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning
- Åldersgräns för inträde i svensk A-kassa
- AT-tjänstgöring i Finland för svenskutbildade läkare
- Ersättning för patientresa mellan Norge, Finland och Sverige
- Ledarhund vid resa, Finland
- Mobil livsmedelslokal som första ankomstplats i Finland
- Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar (när man flyttar till Finland).
- Ansökning till norsk gymnasieutbildning
- Import af norske lakseyngel til Sverige
- Angående krav på resedokument vid flygresor i Norden
- Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla när det gäller ESS)
- Finska fyramånadersregeln
- Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning

2017

- EU:s mobilitetsprogram Sverige
- Begränsade möjligheter för svenska läkare att genomföra sin allmäntjänstgöring på Åland
- Brist på samlad information för små och medelstora företag om att bedriva verksamhet i andra nordiska länder
- Norska regler för helikoptertrafik försvårar underhåll av renstängsel i Norge
Norska tullregler försvårar underhåll av renstängsel i Norge
- Ledarhund vid resa, Löst i Norge

2016

- Rätt till arbetslöshetsersättning efter arbetsavklaringspenger från Norge
- EU:s mobilitetsprogram Island
- Vuxenutbildningsstöd till löntagare som blir studieledig
- Godkännande av grönländska utbildningar
- Norska tull- och momsregler för nordiska företag
- Kommersiell passagerarbåttrafik över gränsen mellan Sverige och Norge
- Gränsregional statistik
- Behörighet för svenska snöskoteråkare att köra i Norge

2015

- Arbetsrehabilitering i bosättningslandet
- Handläggningstiden inom socialförsäkringsområdet i Norge
- Ingen rätt till studiestöd efter arbete utomlands
- Studerandes socialförsäkring i ett annat nordiskt land
- Dubbelbeskattning Grönland och Sverige/Finland
- Beskattning av dansk kapitalpension
- Rutiner för skattehantering för äkta gränsgångare (Norge)
- Beskattning av utländska pensioner i bosättningslandet
- Erläggande av mervärdeskatt vid överförande av arbetsmaskin från Norge till Sverige
- Finskt krav på säkerhet vid tillfällig import av husvagnar, skotrar, etc
- Arjeplogavtalet

2014

- Språkkrav för danska yrkesutbildningar
- Problem vid flytt till Island med kvalifikationsperiod på 6 månader om E-104 blankett saknas

Avklarade gränshinder med status "Avskriven" 2014-2022

2022

- Kreditvärdighet, för t.ex. gränspendlare i Norden

2021

- Danska medborgare bosatta i ett annat land fråntas rösträtt
- Beräkning av förmån vid arbetsoförmåga efter arbete i flera nordiska länder
- Skillnad i när uttag av svensk föräldrapenning måste ske för att inte rätten till den ska gå förlorad
- Bortfall av föräldrapenning vid tidsbegränsat arbete

2020

- Elever på danska lärlingsutbildningar kan inte ansöka om praktikplats i Sverige
- Erkännande av grönländska körkort

2019

- Norsk intern skattepraxis försvårar utförande av uppdrag i byggbranschen
- Tidskrävande formalia i samband med gränsöverskridande förflyttning av prover av marina däggdjur
- PTP-tjänstgöring på Åland

2018

- Midlertidig import af heste mellem Norge og Sverige

2017

- Rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i Sverige efter arbetsavklaringspenger från Norge
- Flytt med handikappfordon i Norge

2016

- Begränsade möjligheter för gränsarbetare att arbetspendla till Norge
- Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige
- Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare
- Eltariffer för Åland
- Gränshinder som härstammar ur det nordiska skatteavtalet

Fyra hinder som begränsar mobiliteten för individer i Norden härstammar från det nordiska skatteavtalet. Dessa hinder är:

- Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige (Gränshinderdatabasen nr. 14-066)
- Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare (Gränshinderdatabasen nr. 14-056)

- Beskattning av utbetalningar från utländska pensioner i bosättningslandet samt utbetalningar enligt ett lands sociallagstiftning (Gränshinderdatabasen nr. 15-005)
- Beskattning av studiestöd (Gränshinderdatabasen nr. 14-156)

Ministerrådet för ekonomi och finanspolitik har beslutat att väga in dessa gränshinder i arbetet om de nordiska länderna beslutar att se över det nordiska skatteavtalet. Av denna anledning har Gränshinderrådet beslutat att avskriva hindren om fast anställda kulturarbetare och rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare. Hindren om beskattning av utländska pensioner och beskattning av studiestöd är sedan tidigare avskrivna av Gränshinderrådet då det saknades förutsättningar för att lösa dem.

2015

- Den norska faderskvoten

2014

- Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

Temaområden

Redan i februari 2020 fick Gränshinderrådet ett stärkt mandat av samarbetsministrarna för att framöver fokusera på bredare kvalitativa temaområden för ökad politisk relevans, något som även det nya mandatet ger. Samtidigt har Gränshinderrådets ordförande getts möjlighet att vid behov delta i relevanta ämbetsmannakommitté- och ministerrådsmöten.

Under året har Gränshinderrådet fokuserat på fyra temaområden som är särskilt viktiga för mobiliteten och för att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region 2030:

- Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna
- Erkännande av yrkeskvalifikationer
- Folkbokföringssamarbete
- Skatterelaterade gränshinder

Utöver dessa fyra temaområden finns det ytterligare två som Gränshinderrådet tidigare har arbetat med men som under 2022 var "vilande":

- Geoblocking
- Gränsregional statistik

Nedan ges en kort sammanfattning av status för arbetet med temaområdena. Förutom det arbete som skett inom ramen för de fyra prioriterade temaområdena har Nordiska ministerrådets sekretariat även arbetat med temaområdet Gränsregional statistik, kort status på detta område finns därför också nedan trots ovan angivna status.

Texterna bygger framförallt på information från Nordiska ministerrådets sekretariat då arbetet i huvudsak sker på sektornivå och Gränshinderrådet bidrar där det är relevant. Vissa av temaområdena har sitt ursprung i ett gränshinder och i dessa fall finns en länk till det ursprungliga gränshindret.

Gränshinderrådet och sekretariatet har under året utarbetat en metod för att sätta status på samt mäta resultaten inom respektive temaområde i de frågor som är relevanta för Gränshinderrådet. Det redogörs kort för metoden nedan samt status under respektive temaområde.

Observera att sektorerna kan ha ett bredare uppdrag och att Gränshinderrådets fokus inte alltid helt sammanfaller med sektorns på alla områden. Notera därför att metoden framförallt indikerar status på Gränshinderrådets arbete med temaområdet och sammanfaller således inte nödvändigtvis helt med sektorernas status på sitt arbete.

①	Uppstartsfas	Vi definierar området och får en gemensam förståelse för problemet. Vi gör en plan för hantering och tillvägagångssätt.
②	Researchfas	Vi samlar kunskap och analyserar området. Vi får en reviderad plan för gemensam hantering och aktiviteter.
③	Dialog- och analysfas	Vi för dialog med intressenter och får en status på området. Vi dokumenterar och skissar på lösningar i samarbete med intressenter.
④	Lösningsfas	Vi upprättar ett dokument med vår syn på lösningar och hantering av området som vi presenterar för beslutsfattare.
⑤	Kommunikationsfas	Vi skapar publicitet kring våra lösningar.

Erkännande av yrkeskvalifikationer

④ Lösningsfas

Arbetet med temaområdet har kommit långt, utifrån det arbete som gjorts hos arbetsmarknads- respektive utbildningssektorn på Nordiska ministerrådet (MR-A och MR-U) samt inom ramen för Nordiska rådets projekt om attraktiva yrkesutbildningar. Gränshinderrådet har särskilt fokuserat på branschreglerade yrkeskvalifikationer, ett område som varit utforskat tidigare. Gränshinderrådet avvaktar i skrivande stund slutresultaten från Nordiska rådets projekt och kommer att samarbeta med Nordiska rådet för att hitta lösningar i de initiativ där Gränshinderrådet kan bidra.

MR-A og MR-U, har i samarbeid med Grensehinderrådet gjennomført et prosjekt for å løse et utvalg av bransjeregulerte hindre for mobilitet i Norden. Det dreier seg konkret om 6 case i bygg- og anleggsbransjen, som er relevante for å løses ved hjelp av nordisk innsats. Oppdraget er avsluttet i november 2022. Prosjektet bygger på en kartleggingsrapport fra 2020, som viste at omfanget av bransjeregulerte hindre er mindre enn antatt.

Udover dette projekt har Grænsehindringsrådet også deltaget i en løsningsorienteret tænketank (Nordisk råds projekt) med henblik på at løse området erkendelse af erhvervs kvalifikationer i alle nordiske lande. Nordisk Råd har startet en proces med anbefalinger baseret på rapporten Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden til de nordiske regeringer og Ministerrådet. To af tænketankens otte initiativer er relevante for Grænsehindringsrådet. 1) aktivering af indrapporteringssystem for brancheregulerede hindringer og 2) Oprettelse af et dialogråd for brancheregulerede hindringer. Grænsehindringsrådet afventer processen og svar fra landene, hvorefter de skal samarbejde med Nordisk råd om at løse de relevante initiativer.

Temaområdet har sitt ursprung i ett gränshinder:

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-122](#)

Skatterelaterade gränshinder

③

Dialog- och analysfas

Gränshinderrådet har låtit göra en analys med fokus på den nordiska mobiliteten och arbetsmarknaden post-corona kopplat till de regler som finns skatteområdet. Ett första utkast till rapport har utarbetats av Resonans Nordic och KPMG. Norges, Finlands, Sveriges och Danmarks medlemmar har hållit/kommer att hålla dialogmöten med arbetsmarknadens parter för att verifiera frågeställningarna och rekommendationerna i rapporten innan den färdigställs. I skrivande stund är utkastet skickat på remiss till arbetsmarknadens parter på Färöarna, Grönland, Island och Åland.

Temaområdet är ett nytt tema som startades upp 2022. I gränshinderdatabasen finns, sedan många år tillbaka, ett antal olika gränshinder med koppling till området. Dessa hinder vill Gränshinderrådet arbeta med mer fokuserat framöver. Inom ramen för temaområdet finns även ett särskilt projekt som rör mobilitet och arbetsmarknaden post-corona med fokus på mobilitetshämmande skattelagstiftning. Gränshinderrådet har startat med att prioritera detta projekt.

Projektet grundar sig i de skatterelaterade utmaningar som aktualiserades under coronakrisen i samband med ofrivilligt hemarbete. Rapporten [Strategisk genomlysning – Nordisk civil beredskap](#), som presenterades under Nordiska rådets session i november 2021, lyfter bland annat fram behovet av reformer av regelverk gällande bland annat beskattning för att bättre passa för gränsregioner och nordiska pendlare.

Projektets syfte är att föreslå förändringar i det nordiska skatteavtalet, bilaterala avtal och annan skattelagstiftning. Projektet tar sin utgångspunkt både ur arbetsgivar - och arbetstagarperspektivet med fokus på att främja mobiliteten mellan de nordiska länderna.

De administrativa och ekonomiska utmaningar som ofrivilligt hemarbete under pandemin medförde för gränspendlare, arbetsgivare och myndigheter kvarstår. "Det nya normala", oavsett om det råder kristid eller normalläge i Norden, innebär att både arbetstagare och arbetsgivare kräver att arbete sker i ökad utsträckning i hemmet och nuvarande skatteavtal och skatteregler är inte anpassade efter dagens arbetsmarknad.

Projektet genomförs i samarbete med Nordiska rådets Gränshindergrupp. Projektet är tvärssektoriellt och i referensgruppen ingår en seniorrådgivare från arbetsmarknadssektorn såsom representant för Nordiska ministerrådets sekretariat.

Gränshinderrådets medlemmar i Norge, Danmark, Finland och Sverige har genomfört/kommer att genomföra nationella dialogmöten med bland andra

arbetsmarknadens parter för att diskutera och få återkoppling på analysens rekommendationer och möjliga lösningar. Utkastet har även skickats på remiss till arbetsmarknadens parter på Färöarna, Grönland, Island och Åland.

Under våren 2023 färdigställs en slutrapport med förslag på förändringar i det nordiska skatteavtalet och bilaterala avtal som gagnar mobiliteten i Norden.

Temaområdet har sitt ursprung i ett antal gränshinder på skatteområdet, läs mer i Gränshinderdatabasen:

[Gränshinder nr: 21-032](#)

[Gränshinder nr: 20-030](#)

[Gränshinder nr: 20-029](#)

[Gränshinder nr: 17-006](#)

[Gränshinder nr: 15-005](#)

[Gränshinder nr: 14-177](#)

[Gränshinder nr: 14-156](#)

[Gränshinder nr: 14-066](#)

[Gränshinder nr: 14-062](#)

[Gränshinder nr: 14-056](#)

[Gränshinder nr: 14-054](#)

Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna

Vid sidan av det omfattande arbete som genomförs på området hos digitalsektorn (MR-DIGITAL) inom ramen för deras program Cross-Border Digital Services (CBDS) arbetar även Gränshinderrådet med överlappande problemställningar.

Gränshinderrådets arbete, som fokuserar på faktisk tillgång till gränsöverskridande digitala tjänster, är på "researchfasen" där vi samlar kunskap och analyserar området. Nästa steg är att utarbeta en plan för att lösa specifika mobilitetsproblem och för att identifiera fler relevanta samarbetspartners i arbetet framöver.

Samarbetsministrarna beslutade 2017 att upprätta ett tillfälligt ministerråd för digitalisering (MR-DIGITAL) för perioden 2017–2024. MR-DIGITAL arbetar för att hitta gemensamma lösningar på de problem som invånare och företag i länderna upplever när de studerar, arbetar eller bedriver verksamhet över landsgränserna i regionen. Samtidigt främjas innovativa tekniska lösningar som gör det lättare för entreprenörer att utveckla nya tjänster för privatpersoner och företag.

Cross-Border Digital Services (CBDS)-programmet fokuserar på delning av data och digitala tjänster över gränserna, och ska bidra till att förenkla gränsöverskridande kommunikation med det offentliga för de som bor och driver verksamhet i Norden

och Baltikum. CBDS-programmet omfattar 1) e-ID interoperabilitet (NOBID), 2) att studera, arbeta och driva verksamhet över gränserna, 3) the Data Exchange Project; "Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation" (2021–2023) och en 4) Open Funding-mekanism.

Det nordisk-baltiska samarbetet om eID, NOBID-projektet, utgör en central del av CBDS-programmet. Projektet är ett samarbete mellan ländernas myndigheter som ansvarar för nationella eID. De enskilda länderna ansvarar för att göra sina eID-lösningar tillgängliga för användning över nationsgränserna. Utvecklingen av eID är ett nationellt ansvar och framstegen i NOBID-projektet beror därför på ländernas process att få sina nationella eID-lösningar godkända (notifierade) i enlighet med EU:s eIDAS-förordning. Island och Finland har ännu att få nationella eID-lösningar godkända.

Under våren genomförde EU-kommissionen en upphandling av storskaliga pilotprojekt (LSPs), rörande implementeringen av EU:s digitala identitetsplånbok. De nordiska och baltiska länderna deltar, i olika konstellationer, i alla de fyra konsortier som vann upphandling av piloter. NOBID-konsortiet vann upphandlingen om betalningslösningar, och fungerar också som plattform för fortsatt nordiskt-baltiskt samarbete. Genom deltagande i piloterna bygger regionen relevant expertis och infrastruktur vilket kan bidra till lösningen av gränshinder 17–010.

Open Funding -mekanismen fick under 2022 ändrad form och genomförs nu som en upphandlingsmekanism för frågor identifierade av CBDS-kommittén. Mekanismen behåller sin tvärsektoriella karaktär, och Gränshinderrådet deltar i samarbetet.

Det finska ordförandeskapsprojektet om datautväxling genomförde under hösten 2022, i samarbete med CBDS-Study, en större workshop med fokus på datadelning inom hälsa, utbildning och legala databaser. Resultaten från denna ligger till grund för den handbok om gränsöverskridande datadelning som projektet ska lansera 2023.

Temaområdet har sitt ursprung i ett gränshinder:

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-010.](#)

Folkbokföringssamarbete

①

Uppstartsfas

Gränshindersrådet har skickat ett brev till de nordiska regeringarna om ett förslag om att inrätta en expertgrupp som särskilt ska titta på utökat samarbete mellan folkbokföringsmyndigheterna. Gränshinderrådet väntar just nu på svar från Norge som samordnar dialogen mellan länderna. Utifrån svaret kommer Gränshindersrådet göra en strategi för att hantera temaområdet.

En stor praktisk utmaning för integrerade och mobila nordbor och myndigheter är folkbokföringen och de händelser i livet som är sammankopplade till denna. Gränshinderrådet är av den uppfattningen att många nordbors vardag markant skulle underlättas om ett utökat folkbokföringssamarbete sattes igång mellan de nordiska länderna. Ett sådant samarbete skulle även gynna myndigheterna i form av minskad arbetsbörda.

I dag ligger ansvaret hos den enskilde att uppdatera myndigheterna i de länder som är berörda om livssituationen ändras. Det sker exempelvis inget automatiskt utbyte av information mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna när det gäller avlidna medborgare med dubbla medborgarskap, äktenskap och skilsmässa, barns födelse, namnändring eller ändring av adress. Visserligen finns det avtal om informationsutbyte mellan enskilda nordiska länder, men de är föråldrade och inte anpassade till dagens alltmer integrerade och mobila Norden.

Gränshinderrådet har i ett brev till de nordiska regeringarna föreslagit ett utökat samarbete och informationsutbyte mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna för att underlätta för hanteringen för mobila nordbor och eventuella släktingar/ efterlevande till dessa.

Gränshinderrådet har föreslagit att samarbetsministrarna i samråd med ansvariga ministrar utser en expertgrupp bestående av representanter från de nordiska folkbokföringsmyndigheterna som får i uppgift att utreda och ge förslag på hur ett automatiserat informationsutbyte av persondata mellan nordiska folkbokföringsregister kan ske samt bereda ett utkast till ett nordiskt avtal på området.

Gränshinderrådet har också föreslagit att de nordiska länderna sluter ett avtal om automatiserat informationsutbyte av persondata mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna.

I nuläget väntar Gränshinderrådet på ett svar från Norge som koordinerar och samordnar dialogen mellan länderna i just denna fråga.

[Läs: Brev från Gränshinderrådet till de nordiska samarbetsministrarna om folkbokföringsproblematiken i Norden.](#)

MR-SAM har på Gränsehindringsrådets budget for i 2023 afsat 1 MDKK til et projekt - Nordic Mobility II -, der kan varetage udvikling af produktionsprocesser, inddragelse af interessenter, finansieringsmodeller, statistikproduktion mv. På baggrund af de identificerede udfordringer fra Nordic Mobility og andre projekter og for at kunne tilrettelægge det lidt større projekt i 2023 bedst muligt, vil der blive igangsat et forprojekt med det formål at undersøge en mulig vej frem for en permanent løsningsmodel herunder at skitsere det egentlige udviklingsprojekt. Forprojektet vil tage udgangspunkt i nogle nye resultater fra Øresundsregionen, som har fremtaget grænseoverskridende statistik baseret på registerdata.

Ultimo 2020 udkom den statistik, det har været muligt at udarbejde i forbindelse med Nordic Mobility projektet. Nordic Mobility-projektet havde til formål at udvikle og producere grænseregional statistik. Projektet er et finske formandskabsprojekt fra 2016. Projektet blev udført af de nordiske statistikbureauer under ledelse af det finske statistikbureau.

Projektet blev forlænget to gange, senest til og med 2020, grundet juridiske hindringer med at udveksle mikrodata mellem det svenske og de øvrige nordiske statistikbureauer. Juridiske hindringer, som omhandlede barrierer for udveksling af personfølsomme mikrodata mellem de nordiske statistikbureauer.

Den grænsenationale statistik, som blev produceret inden for rammerne af projektet, er publiceret i den nordiske statistikdatabase: www.nordicstatistics.org. Herudover udkom i januar 2021 en rapport [Nordic Cross-border Statistics](#) med resultaterne samt statistikbureauernes vurdering af mulighederne omkring etablering af en permanent grænseregional statistik.

Nordic Mobility II

Statistikbureauerne – SCB (Sverige) og DST (Danmark) – har siden undersøgt muligheden for at producere grænseregional statistik i Øresundsregionen. De har afprøvet muligheden for at anvende oplysninger for grænseregional pendling i den registerbaserede statistik. Dette for at overkomme udfordringen med at udveksle mikrodata på tværs af grænserne.

[Resultatet](#) af dette arbejde blev præsenteret af Region Skåne og statistikbureauerne på et webinar 2. februar 2022.

MR-SAM har i sit budget for 2023 besluttet at afsætte 1 MDKK til at støtte etableringen af en permanent grænseregional statistik for hele Norden.

På baggrund af de identificerede udfordringer fra Nordic Mobility og andre projekter, igangsættes nu et forprojekt, som skal undersøge, hvordan etableringen af en permanent grænseregional statistik for hele Norden, bør gribes an. Forprojektet, der

ledes af Danmarks Statistik, vil tage udgangspunkt i nogle nye resultater fra Øresundsregionen, som har fremtaget grænseoverskridende statistik baseret på registerdata. Projektet udføres i samarbejde med de øvrige nordiske landes statistikbureauer. Arbejdsmarkedssektoren (MR-A) er sammen med Grænsehindringsrådet medfinansierer af forprojektet.

Målet er at etablere en langsigtet løsning, metode- og indholdsmæssigt samt i forhold til en fremtidig organisatorisk forankring og permanent finansiering. Efterfølgende vil det være en mulighed at vurdere, om statistikken kan opskaleres til nordiske niveau.

Eksisterende initiativer for at fremme udveksling af data over de nordiske grænser

Udfordringen med udveksling af mikrodata mellem de nordiske statistikbureauer er fortsat ikke løst. Inden for det nordiske samarbejde pågår imidlertid andre projekter, som skal bidrage til at sikre de nødvendige betingelser udveksle data på tværs af grænserne. Disse vil muligvis kunne bidrage til at løse udfordringen med at udveksle statistiske data mellem de nordiske lande på længere sigt:

1. *The Nordic Commons (MR-S, Nordforsk, mv.)*
2. *Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation (MR-DIGITAL)*

The Nordic Commons

Norden har mulighed for at tage globalt lederskab ved at muliggøre en grænseoverskridende adgang til guldgruben af sundhedsdata til forskning, innovation og sundhedspleje og derved fremme sundhed og velfærd i og uden for regionen.

[The Nordic Commons](#) er en vision om at etablere en nordisk sikker digital infrastruktur for sundhedsdata. For at opnå et nordisk Nordic Commons kræves et kraftfuldt tværsektorielt samarbejde mellem det politiske niveau, forsknings- og innovationssektoren og nationale dataejere.

På den baggrund har Nordisk Ministerråd etableret Nordic Commons-projektet som en del af handlingsplanen under Vision 2030, mål 6. Det langsigtede mål for Nordic Commons er at udvikle et nordisk sundhedsdatafællesskab med fælles infrastrukturløsninger og harmoniserede regler, der letter identifikation, deling, kompilering og analyse af sundhedsdata gennem nordiske samarbejdsprojekter.

Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation

Det finske formandskabs projekt fra 2021, *Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation*, har til formål at skabe en fælles model og praksis til at forbedre og øge effektiviteten af grænseoverskridende dataudveksling. Formålet er at udvikle en driftsmodel, som bidrage til at fremme en

smidigere grænseoverskridende mobilitet og dagligdag for mennesker og virksomheder ved at forbedre dataudvekslingen mellem myndigheder.

I projektperioden (2021–2023) vil der blive skabt brugbare og permanente løsninger til grænseoverskridende dataudveksling og samarbejde mellem myndigheder.

Første leverance fra projektet var et baseline studie, som udkom i november 2021:

[Baseline study of cross-border data exchange in the Nordic and Baltic countries.](#)

Fokus for studiet var formandskabsprojektets tre arbejdsopgaver: At studere i et andet nordisk-baltisk land, brugen af sundhedsydelser i et andet nordisk-baltisk land og den alsidige brug af de nordisk-baltiske lovgivningsdatabaser.

Det förebyggande arbetet

I gränshinderarbetet ingår också att förhindra att nya gränshinder uppstår. Som en del av det förebyggande arbetet har Gränshinderrådet under året bland annat påpekat de mobilitetsproblem som kan uppstå om ID- och gränskontroller skulle införas i gränsregionerna.

- [Läs nyhet om Gränshinderrådets vädjan till Sverige: Inför inga nya ID-kontroller](#)
- [Läs nyhet om Gränshinderrådet till regeringen: Tänk på gränsregioner när ID-kontroller utreds](#)
- [Läs Gränshinderrådets brev till Sveriges regering](#) samt [remissvar på promemoria](#) (mars 2022)
- [Läs Gränshinderrådets brev till Sveriges regering](#) (nov 2022) samt [svar på brevet](#) (feb 2023)

Alla fackministerråd ska arbeta förebyggande inom sina områden och så långt det är möjligt säkra att EU-lagstiftning genomförs likartat i Norden.

Länderna ska sträva efter att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.

En stor del av det förebyggande arbetet sker inom ramen för Info Nordens och de tre gränsregionala informationstjänsternas informationsuppdrag. Genom att vägleda och informera nordiska invånare och företag om gränsöverskridande lagar och regler blir det "lätt att göra rätt" och det uppstår färre problem för nordbor. I kontakten med invånare kan informationstjänsterna även tidigt upptäcka potentiella gränshinder och andra problem som invånare och företag stöter på.

Även inom ramen för det etablerade nätverk som finns mellan Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat och informationstjänsterna sker utbyte av kunskap och samarbete i syfte att ännu mer effektivisera informations- och nordiska integrationsinsatser och gränshinderarbetet.

Informationsarbetet

Information skapar trygghet

Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna Grensetjänsten Norge-Sverige, Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge och Øresunddirekt har särskild betydelse för det nordiska gränshinderarbetet.

De är Gränshinderrådets strategiska frontlinje i kontakten med invånare och företag i Norden och utgör därför en väsentlig del av Nordiska ministerrådets mobilitets- och gränshinderarbete.

Deras arbete skapar trygghet i vardagen för privatpersoner och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna och som behöver hjälp med att finna gränsregionalt anpassad information om regler och myndighetskontakter.

Året 2022 blev en återgång till mer normal verksamhet efter två intensiva år där fokus varit att hantera och rapportera in coronarelaterade störningar och informera om nationella inrese restriktioner och beslut ur ett gränsregionalt perspektiv. Under dessa två år hade informationstjänsterna en väldigt stor ökning av personliga kontakter och antalet sessioner på hemsidorna slog rekord till att under 2022 återgå till ett slags normalläge för flera av informationstjänsterna.

Organisering

Info Norden är Nordiska ministerrådets informationstjänst och faller under de nordiska samarbetsministrarnas ansvar.

De tre gränsregionala informationstjänsterna är organiserade och finansierade på olika sätt, med deltagande och finansiering från olika myndigheter och regionala aktörer. I flera fall även kommunala aktörer. Gemensamt för de tre är att de alla finansieras av Gränshinderrådet.

Samtliga informationstjänster har egna och gemensamma nätverk bestående av bland andra experter från myndigheter, ambassader, arbetsmarknadens parter, gränskommittéer och intresseorganisationer.

Uppdrag

Informationstjänsterna har tre gemensamma grundläggande uppdrag som förenar dem: Informations-, integrations- och gränshinderarbete. Utöver dessa har Info Norden ett bredare uppdrag och de tre gränsregionala informationstjänsterna har även kompletterande åtaganden gentemot sina övriga finansiärer.

Informationsarbetet

Informationstjänsterna vägleder invånare och företag i Norden med att ge och hjälpa dem att finna gränsregionalt anpassad information om lagstiftning och regler. Informationstjänsterna förmedlar också myndighetskontakter i de fall det behövs. De skapar trygghet i vardagen för privatpersoner och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna under hela den livscykel som nordiska invånare eller företag går igenom. Ett exempel är en gränspendlare vars livscykel normalt startar vid att söka ett arbete i ett annat land och slutar med pension i bosättningslandet. Däremellan sker ett antal livshändelser som ofta kräver specifik kunskap för att kunna navigera mellan två, ibland flera, länders regelverk och praxis.

Kontakt sker både via hemsidor, kontaktformulär och personlig vägledning. Informationstjänsternas hemsidor finns på flera nordiska språk.

Mobilitetsfrämjande insatser

Informationstjänsterna anordnar och deltar på mobilitets- och gränshinderkonferenser med myndigheter, politiker och andra relevanta aktörer för att lyfta de möjligheter och utmaningar det innebär att vara gränspendlare, att pendla mellan nordiska huvudstäder, att flytta till ett annat nordiskt land och så vidare. De är därmed också en del av Gränshinderrådets arbete med att föra upp mobilitetsfrågor på den politiska agendan.

Informationstjänsterna deltar på och anordnar även jobb- och rekryteringsmässor och andra event för att öka kännedomen om de möjligheter som Norden erbjuder för arbetstagare, företag och studenter.

Informationstjänsterna anordnar även särskilda informationsträffar för enskilda, företag och politiker. Vissa av dem är skraddarsydda såsom särskilda deklarationsdagar för gränspendlare och andra av mer allmän karaktär.

Gränshinderarbetet

I sina dagliga kontakter med privatpersoner och företag registrerar de potentiella gränshinder samt analyserar om dessa kan lösas lokalt, regionalt eller nationellt. De identifierade gränshindren inrapporteras därefter till Gränshinderrådets sekretariat, som utreder dem vidare i samarbete med ansvariga departement. Ifall de uppfyller definitionen på nordiskt gränshinder eller anses vara av en sådan mobilitetshämmande karaktär som Gränshinderrådet kan ta sig an dokumenteras hindren i den nordiska gränshinderdatabasen och kan prioriteras av medlemmarna i Gränshinderrådet.

Informationstjänsterna deltar också, tillsammans med departementstjänstemän, på gränshinderrådsmedlemmarnas nationella möten i de fall dessa genomförs. På så sätt tas informationstjänsternas erfarenhet och länk till de nordiska invånarna tillvara.

Samarbetsplattform

Gränshinderarbetet och informationsinsatserna har effektiviserats genom att Gränshinderrådets sekretariat tillsammans med informationstjänsterna har utvecklat en gemensam nordisk samarbetsplattform, LOTS-gruppen (Lösningsfokuserad Orienterande Tjänstgörande Samordnare). Utöver ett årligt gemensamt möte mellan sekretariatet och informationstjänsterna sker samarbetet utifrån gemensamma behov och gemensamma fokusområden.

Informationstjänsterna har ett starkt samarbete sinsemellan som möjliggör kunskapsutbyte och effektivisering av informations- och gränshindersamarbetet i stort.

Gränshinderrådets sekretariat ingår i de gränsregionala informationstjänsternas styrgrupper samt har regelbundna avstämningsmöten med Info Norden, på så sätt sker det ett regelbundet informationsutbyte och Nordiska ministerrådet ges insyn i den dagliga verksamheten, har möjlighet att bidra med det nordiska perspektivet samt delta i strategiska beslut.

Informationstjänsternas roll under coronakrisen

Under coronakrisen var informationstjänsterna särskilt avgörande i arbetet att sammanställa information om coronarelaterade störningar som uppstod till följd av inreserestriktioner och nationella beslut. Totalt sammanställdes 21 rapporter som skickades till de nordiska samarbetsministrarna, Nordiska rådet och ett flertal andra aktörer.

Deras informationsinsatser var särskilt avgörande i människors vardag genom att vara behjälpliga vid tolkningen av inreserestriktioner och nationella beslut.

Informationstjänsterna medverkade även till att sätta fokus på problemen på den politiska dagordningen genom att lyfta dessa i olika sammanhang; i nyhetsbrev, på konferenser, i paneldebatter, i dagstidningar samt i TV- och radiointervjuer.

Via sina kanaler i sociala medier har de också informerat om mobilitet och gränshinder, inte minst i relation till inreserestriktioner.

Läs mer om Gränshinderrådets och informationstjänsternas arbete i avsnittet [Särskilda insatser under coronakrisen](#).

Kort om informationstjänsterna

Nedan följer korta informativa avsnitt om respektive informationstjänst samt tabeller med kontakt- och webbstatistik.

Info Norden

Info Norden vänder sig till privatpersoner som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Norden och informerar även om nordiska stödordningar och nordiskt samarbete i stort.

Info Norden är Nordiska ministerrådets informationstjänst och är en helnordisk tjänst med kontor i var och en av de åtta nordiska huvudstäderna. Den faller under de nordiska samarbetsministrarnas ansvar och samordnas av Nordiska ministerrådets kommunikationsavdelning.

Info Nordens webbsidor finns på de nordiska huvudspråken och på engelska.

Info Nordens mål är att invånare först och främst ska hitta svar på sina frågor på Info Nordens hemsida. Förfrågningar till Info Norden besvaras via en databas med hänvisningar till information på myndigheternas webbsidor och kontaktuppgifter till berörda myndigheter. Info Norden arbetar för att personliga förfrågningar i första hand ska röra mer komplicerade frågor och nya potentiella gränshinder.

Den personliga kontakten med invånare sker främst via ett webbformulär och potentiella gränshinder identifieras i kontakten med medborgare och företag.

Webb och sociala media

Webb: www.norden.org/sv/info-norden

Facebook: www.facebook.com/infonorden

Twitter: [@infonorden](https://twitter.com/infonorden)

	Webb (sessioner)	Personlig betjäning (telefon/e-post m.m)	Externa aktiviteter (deltagare)	Facebook	Twitter
Info Norden	1 912 016	5 370	3 900	9 977	1 688

Info Nordens mål är att medborgarna först och främst ska hitta svar på sina frågor på Info Nordens hemsida och att förfrågningar i första hand ska röra mer komplicerade frågor och nya potentiella gränshinder. Läs mer i avsnittet ovan hur Info Norden arbetar.

Grensetjänsten Norge-Sverige

Grensetjänsten Norge-Sverige är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Norge-Sverige.

Grensetjänsten Norge-Sverige är lokaliserat i Morokulien Infocenter mitt på gränsen mellan Sverige och Norge.

Grensetjänsten Norge-Sveriges hemsida riktar sig till både privatpersoner och företag. Hemsidan har gränsregionalt anpassad information på två språk; på norska om svenska förhållanden för de personer som utgår från Norge och på svenska om norska förhållanden för de som utgår från Sverige.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan samt via personlig vägledning hos informationscentret.

Webb och sociala media

Webb: www.grensetjansten.com/sv/

Facebook: www.facebook.com/grensetjansten

Twitter: [@grensetjansten](https://twitter.com/grensetjansten)

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge (fd. Nordkalottens Gränstjänst/Grensetjeneste) är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Finland-Norge-Sverige.

Informationstjänsten har två kontor, ett i Torneå/Haparanda som har fokus på frågor mellan Finland och Sverige och ett i Skibotn, Storfjord, Norge som arbetar med Norge-Finland frågor, samt även Sverige-Norge frågor.

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norges hemsida riktar sig till både privatpersoner och företag. Hemsidan har gränsregionalt anpassad information på tre språk; på finska om svenska resp. norska förhållanden för de personer som utgår från Finland, på norska och på svenska om finska förhållanden för de som utgår från Norge respektive Sverige.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan samt via personlig vägledning hos informationskontoren.

Webb och sociala media

Webb: www.granstjanst.se

Facebook: www.facebook.com/RajaneuvontaGranstjanst

Twitter: [@GranstjanstNord](https://twitter.com/GranstjanstNord)

Øresunddirekt

Øresunddirekt är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Danmark och Sverige.

Øresunddirekt består av ett informationscenter i Malmö - Øresunddirekt Sverige - och en webbredaktion i Köpenhamn - Øresunddirekt Danmark. Øresunddirekt Sverige och Øresunddirekt Danmark delar varumärke, men är organisatoriskt åtskilda och har delvis olika finansiärer.

Øresunddirekt har två hemsidor, en som riktar sig till privatpersoner och en som riktar sig till företag. Hemsidorna har gränsregionalt anpassad information på två språk; på svenska om danska förhållanden för de personer som utgår från Sverige och på danska om svenska förhållanden för de som utgår från Danmark. Hemsidan för privatpersoner finns också på engelska.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan samt via personlig vägledning hos informationscentret.

Webb och sociala media

Webb: www.oresunddirekt.com / www.oresunddirektbusiness.com

Facebook: www.facebook.com/oresunddirekt

Twitter: [@oresunddirekt](https://twitter.com/oresunddirekt)

	Webb (sessioner)	Personlig betjäning (telefon/e- post m.m.)	Externa aktiviteter (deltagare)	Facebook (följare)	Twitter (följare)	LinkedIn (följare)
Grensetjänsten Norge-Sverige	254 775	12 774	1 110	2 042	-	162
Gränstjänsten Sverige-Finland- Norge	62 600	1 893	1 696	1 240	87	86
Øresunddirekt	1 393 924	15 422	3 465	3 603	904	752
SUMMA	1 711 299	30 089	6 271	6 885	991	1 000

Ditt gränsproblem – ett medborgarnära verktyg för gränshinder

År 2019 tilldelade samarbetsministrarna de tre gränsregionala informationstjänsterna 1 miljon DKK för att utveckla ett gemensamt digitalt inrapporteringssystem för gränshinder som uppstår i de nordiska gränsregionerna.

I november 2021 lanserades hemsidan "*Ditt gränsproblem*" där man genom ett digitalt inrapporteringssystem kan rapportera upplevda mobilitetshinder i Norden. Rapportören kan vara allmänheten, företag, myndigheter, organisationer med flera.

Inrapporteringssystemet är ett medborgarnära och tillgängligt system som effektiviserar det gemensamma gränshinderarbetet och samarbetet mellan de gränsregionala informationstjänsterna, skapar kvantitativa underlag samt förbättrar kvalitén på inrapporteringar till Gränshinderdatabasen.

www.dittgransproblem.com

Samarbetet med Nordiska rådets Gränshindergrupp

Nordiska rådet har en Gränshindergrupp som består av parlamentariker från alla länder, presidiet, partigrupper, utskott och kommittéer i Nordiska rådet. Som medlem i Gränshindergruppen företräder de samtliga nordiska medborgare och företag som lever och verkar i Norden. Dessutom ingår Ungdomens Nordiska Råd i Gränshindergruppen.

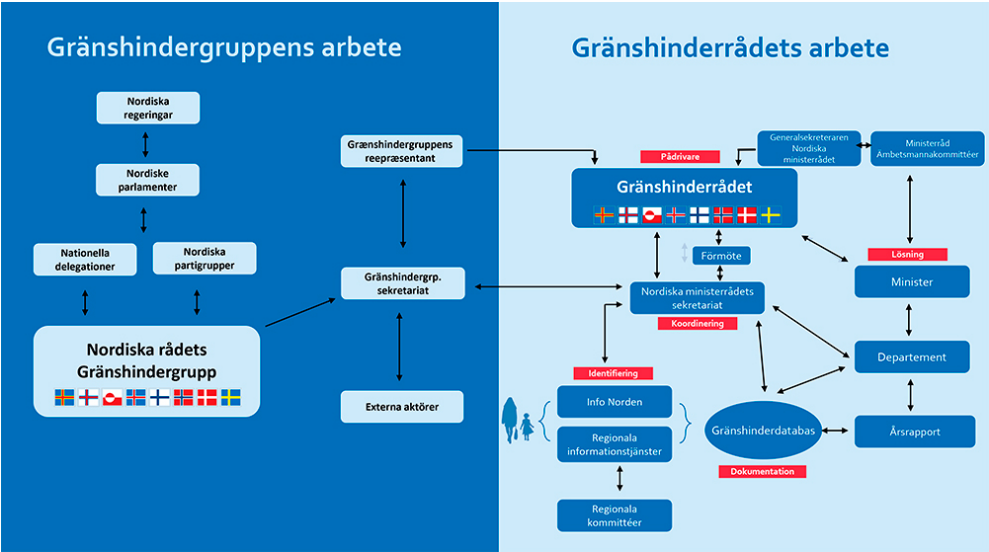
Gränshindergruppen, som är en informell arbetsgrupp under Nordiska rådets Utskott för Tillväxt och Utveckling i Norden, ska bidra till att säkra att de nordiska regeringarna uppnår de nordiska statsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest integrerade region 2030. Gränshindergruppens arbete ska bidra till det nordiska samarbetet genom att sätta nordiska mobilitetsfrågor på den nationella agendan i samtliga nordiska parlament i syfte att skapa de främsta förutsättningarna för invånare och företag i Norden att fritt röra sig mellan de nordiska länderna.

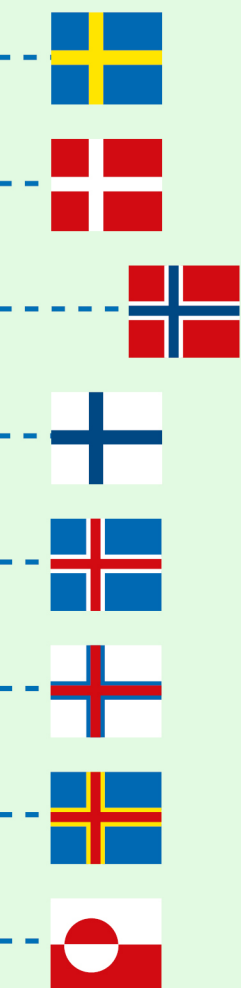
Gränshindergruppen har under 2022 i första hand följt och arbetat med ett urval av de gränshinder som Gränshinderrådet har arbetat med. Fokus har bland annat legat på ett urval av de temaområden som Gränshinderrådet valt att prioritera; Branschreglerade yrkesutbildningar och skatterelaterade gränshinder, samt ett antal av de prioriterade gränshinder som fortfarande är olösta från 2014–2016 i syfte att påskynda ett beslut/lösning.

Dessutom har Gränshindergruppen även fokuserat på ett urval av de störningar som Gränshinderrådet har identifierat och arbetat med till följd av coronakrisen.

Gränshindergruppen har egna möten samt även gemensamma möten med Gränshinderrådet. Gränshindergruppen har även tillsammans med Gränshinderrådet påbörjat ett arbete med nationella fokusgrupper som består av relevanta medlemmar från respektive grupp med syfte är att koordinera sina insatser nationellt inom särskilda prioriterade gränshinder.

Nedan följer en schematiskt översikt över hur gränshinderarbetet är organiserat hos Gränshinderrådet på Nordiska ministerrådet och Gränshindergruppen på Nordiska rådet och hur samarbetet sker däremellan.

BILAGA

Källor: Norden i siffror med siffror

27,8 millioner indbyggere (2022)

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

1,4 millioner virksomheder (2020) (Enbart Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige)

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

13 millioner medarbejdere (2021)

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

Pending over en nordisk grænse

Arbejdssted/ Bopæl	Sverige	Danmark	Norge	Finland	Island	Total
Sverige		2 039 (2017)	1 244 (2017)	1 324 (2017)	88	4 695
Danmark	14 275 (2017)		503	101	56	14 935
Norge	17 397 (2017)	3 600		966	694	22 657
Finland	1 854	181	184		12	2 231
Island	165	196	140	13		514
Total	33 691	6 016	2 071	2 404	850	45 032

Siffrorna i tabellen ovan är från år 2015, med undantag av den statistik som finns från år 2017.

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

11 625 milliarder DKK eller 1561 milliarder € BNP (2021)

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

18. største økonomi i verden, PPP (2022)

Kilde: [International Monetary Fund](#)

7. største økonomi i Europa, PPP (2022)

Kilde: [International Monetary Fund](#)

252 000 bor i et andet nordisk land (2021)

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

Norden er den region i verden, hvor landene tilsammen har den næsthøjeste grad af frihed (2022)

Kilde: [Countries and Territories Freedom House](#)

Verdens mest demokratiske stat (2021)

Kilde: [The Economist](#)

Verdens lykkeligste befolkning (2022)

Kilde: [World Happiness Report 2022](#)

34 000 flyttede i 2021 til et andet nordisk land

Kilde: [Nordic Statistics Database](#)

Mandat för Gränshinderrådet 2022–2024

Att säkerställa att det finns gynnsamma förutsättningar för rörlighet och handel i Norden är en högt prioriterad fråga i det nordiska samarbetet och en viktig del i arbetet med att nå visionen om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

De nordiska regeringarna har gett Gränshinderrådet ett nytt mandat som sträcker sig fram till den 31 december 2024.

Gränshinderrådet ska fortsatt vara ett oberoende organ och vara pådrivare gentemot de nationella politiska och administrativa systemen i syfte att skapa förutsättningar för en integrerad region där invånare enkelt kan arbeta, flytta, studera och starta företag över gränserna.

De senaste årens kriser har påverkat mobiliteten och särskilt medfört utmaningar för de människor som bor i gränsregioner. Gränshinderrådet har därför i sitt mandat fått uppdrag att, i samarbete med sitt nordiska och gränsregionala nätverk, på kort varsel samla information och uppmärksamma regeringarna på mobilitetsproblem som uppstår i kristider samt föreslå lösningar och stå till förfogande med sin kunskap när så efterfrågas.

[Läs hela mandatet på svenska](#). Mandatet finns även på [finska](#) och [isländska](#).

Om denna publikation

Gränshinderrådets årsrapport 2022

PolitikNord 2023:701
ISBN 978-92-893-7527-6 PDF
ISBN 978-92-893-7528-3 ONLINE
<http://dx.doi.org/10.6027/politikkord2023-701>
Publicerad 14.3.2023

© Nordiska ministerrådet 2023

Layout: Louise Jeppesen

Foto: Hinder på arbetsmarknadsområdet – Unsplash.com; Hinder på utbildningsområdet – Unsplash.com/Susan Q Yin; Hinder på social- och hälsoområdet – Eiríkur Björnsson/Norden.org; Hinder på skatteområdet – Unsplash.com; Hinder på näringslivsområdet – Johner.se/Caiaimage; Övriga gränshinder – Unsplash.com/Abbilyn Zavgorodniaia

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/publikationer